

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

№ 10

КАСТРЫЧНІК

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

1952 г.

ЛЕНИНСКИЕ ГОРЫ

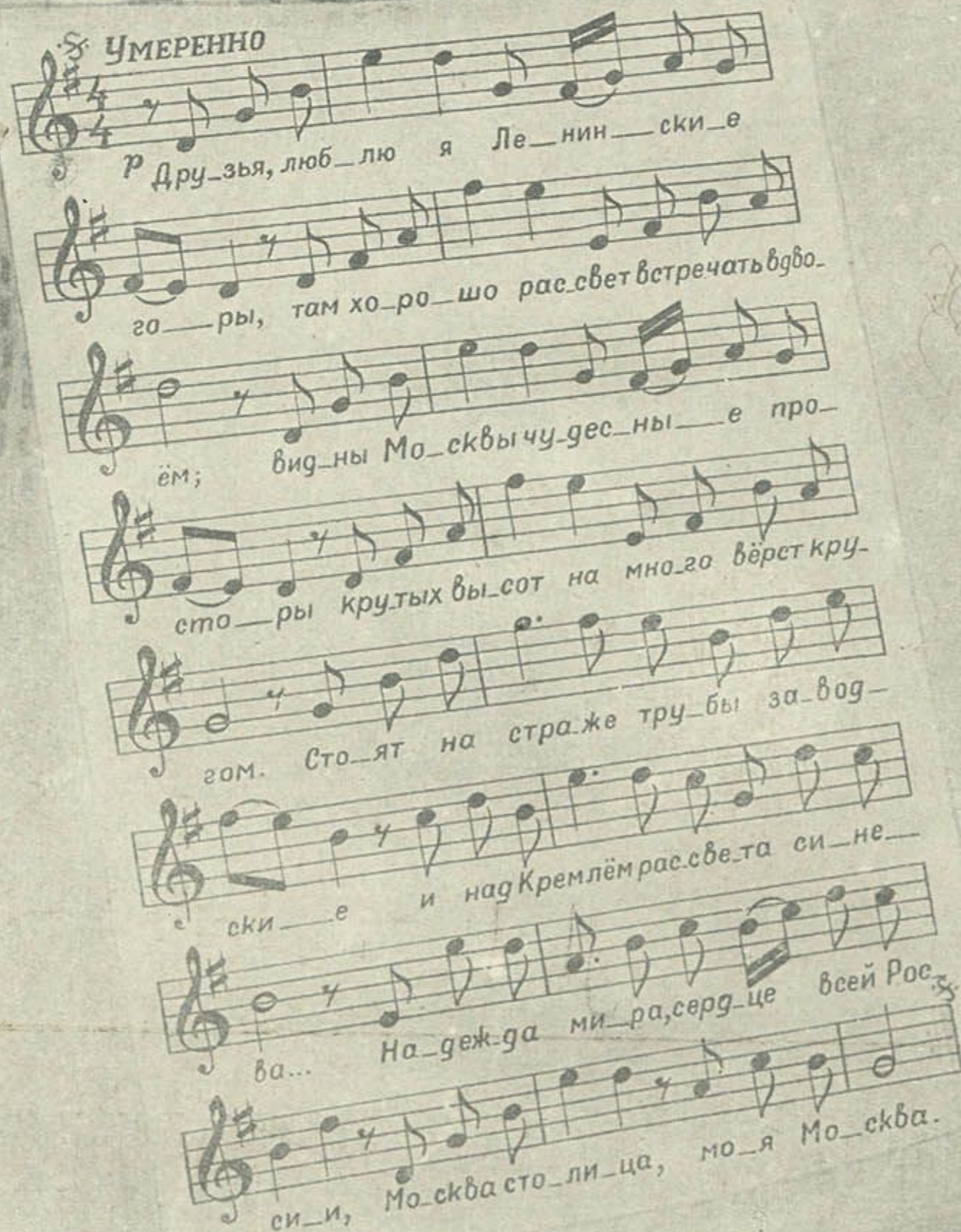
Слова Е. ДОЛМАТОВСКОГО

Муз. Ю. МИЛЮТИНА

Друзья, люблю я Ленинские горы,
Там хорошо рассвет встречать вдвоём;
Видны Москвы чудесные просторы
Крутых высот на много вёрст кругом.
Стоят на страже трубы заводские
И над Кремлём рассвета синева...
Надежда мира, сердце всей России,
Москва столица, моя Москва.

Когда взойдёшь на Ленинские горы,
Захватит дух от гордой высоты;
Во всей красе предстанет нашим взорам
Великий город сбывшейся мечты.
Вдали огни сияют золотые,
Шумит над нами юная листва.
Надежда мира, сердце всей России,
Москва столица, моя Москва.

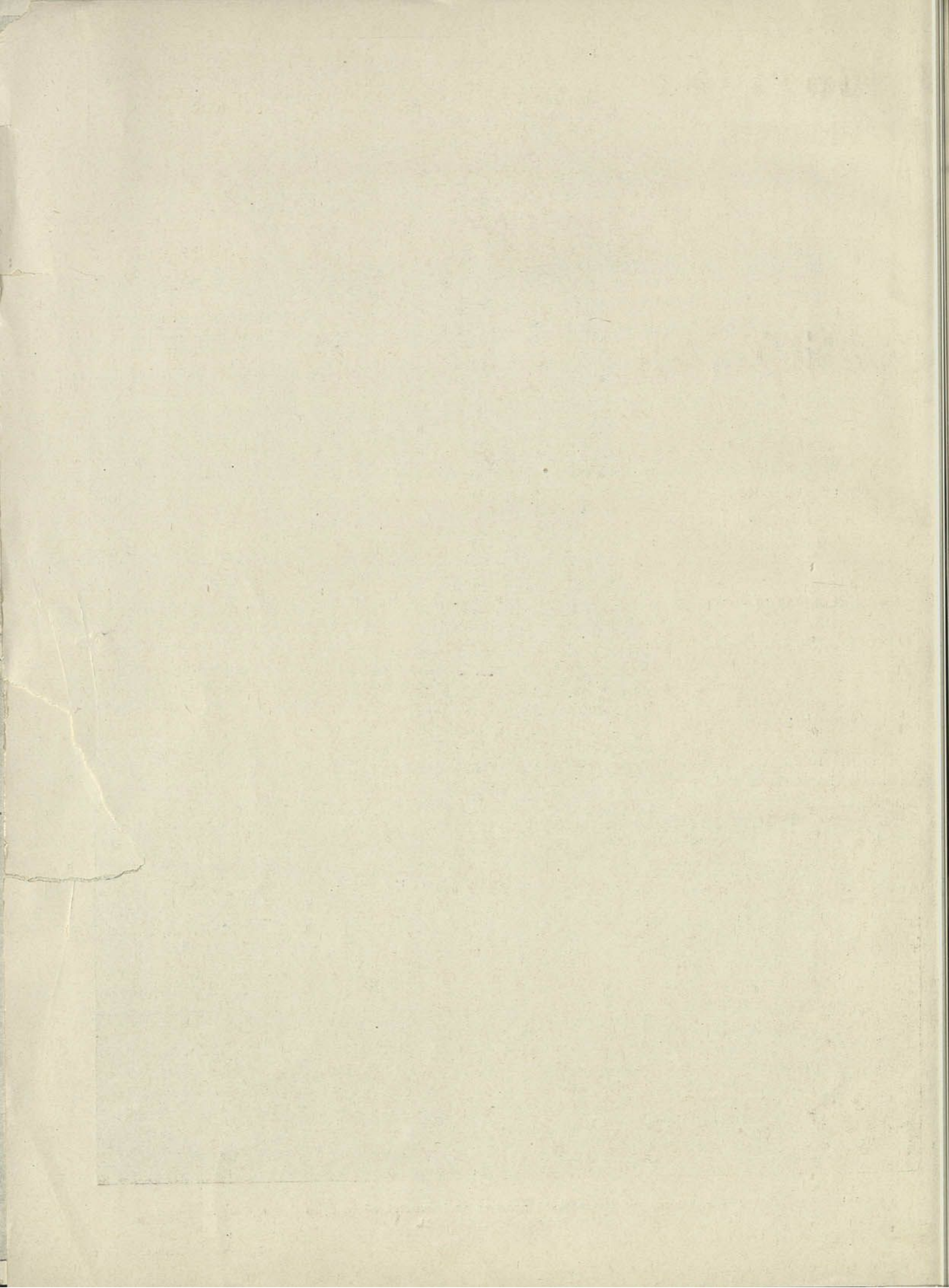
Сейчас пустыньны Ленинские горы,
Но флаги стройки выются на ветру.
Здесь корпуса взойдут до неба скоро,
Сюда придут студенты поутру.
Мы вспомним наши годы молодые
И наших песен звонкие слова:
Надежда мира, сердце всей России,
Москва столица, моя Москва.

21 верасня 1952 г. у г. Мінску, на Цэнтральнай плошчы, ва ўрачыстай абстаноўцы быў адкрыт манумент Іосіфа Вісарыёнавіча СТАЛІНА.

Фото К. Якубовіча.

6599

2354

4-53

П р а м о в а таварыша І. В. СТАЛІНА

НА XIX З'ЕЗДЗЕ
КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ СОВЕЦКАГА САЮЗА

(Паяўленне на трыбуне таварыша Сталіна дэлегаты сустракаюць бурнымі, доўга не змаўкаючымі апладысментамі, пераходзячымі ў авацыю. Усе ўстаюць. Воклічы: «Таварышу Сталіну — ура!», «Няхай живе таварыш Сталін!», «Слава вялікаму Сталіну!»).

Таварышы!

Дазвольце выказаць падзяку ад імя нашага з'езда ўсім брацкім партыям і групам, прадстаўнікі якіх выказалі пашану нашаму з'езду сваёй прысутнасцю або якія прыслалі з'езду прывітальныя звароты, — за дружаскія прывітанні, за пажаданні поспехаў, за давер'е. (Бурныя, працяглыя апладысменты, пераходзячыя ў авацыю).

Для нас асабліва каштоўна гэтае давер'е, якое азначае гатоўнасць падтрымаць нашу партыю ў яе барацьбе за светлую будучыню народаў, у яе барацьбе супраць вайны, у яе барацьбе за захаванне міру. (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Было-б памылкова думаць, што наша партыя, якая стала магутнай сілай, не мае патрэбы больш у падтрымцы. Гэта няправільна. Наша партыя і наша краіна заўсёды мелі патрэбу і будуць мець патрэбу ў давер'і, у спачуванні і ў падтрымцы брацкіх народаў за рубяжом.

Асабліва гэта падтрымка заключаецца ў тым, што ўсякая падтрымка міралюбівых імкненняў нашай партыі з боку любой брацкай партыі азначае разам з тым падтрымку свайго ўласнага народа ў яго барацьбе за захаванне міру. Калі англійскія рабочыя ў

1918—1919 гадах, у час узброенага нападу англійскай буржуазіі на Савецкі Саюз арганізавалі барацьбу супраць вайны пад лозунгам «Рукі прэч ад Расіі», то гэта была падтрымка, падтрымка перш за ўсё барацьбы свайго народа за мір, а потым і падтрымка Савецкага Саюза. Калі таварыш Тарэз або таварыш Тальяці заяўляюць, што іх народы не будуць ваяваць супраць народаў Савецкага Саюза (бурныя апладысменты), то гэта ёсць падтрымка, перш за ўсё падтрымка рабочых і сялян Францыі і Італіі, якія змагаюцца за мір, а потым і падтрымка міралюбівых імкненняў Савецкага Саюза. Гэтая асаблівасць узаемнай падтрымкі тлумачыцца тым, што інтарэсы нашай партыі не толькі не супярэчаць, а, наадварот, зліваюцца з інтарэсамі міралюбівых народаў. (Бурныя апладысменты). Што-ж датычыць Савецкага Саюза, то яго інтарэсы наогул неаддзялімы ад справы міру ва ўсім свеце.

Зразумела, што наша партыя не можа заставацца ў даўгу ў брацкіх партый і яна сама павінна ў сваю чаргу аказваць ім падтрымку, а таксама іх народам у іх барацьбе за вызваленне, у іх барацьбе за захаванне міру. Як вядома, яна іменна так і робіць. (Бурныя апладысменты). Пасля ўзяцця ўлады нашай партыяй у 1917 годзе і пасля таго, як партыя прадпрыняла рэальныя меры па ліквідацыі капіталістычнага і памешчыцкага прыгнёту, прадстаўнікі брацкіх партый, хапляючыся адвагай і поспехамі нашай партыі, прысвоілі ёй званне «Ударнай брыгады»

сусветнага рэволюцыйнага і рабочага руху. Гэтым яны выражалі надзею, што поспехі «Ударнай брыгады» аблегчаць становішча народам, пакутуючым пад прыгнётам капіталізма. Я думаю, што наша партыя апраўдала гэтыя надзеі, асабліва ў перыяд другой сусветнай вайны, калі Савецкі Саюз, разграміўшы нямецкую і японскую фашысцкую тыранію, выратаваў народы Еўропы і Азіі ад пагрозы фашысцкага рабства. **(Бурныя апладысменты).**

Вядома, вельмі цяжка было выконваць гэтую пачэсную ролю, пакуль «Ударная брыгада» была адна-адзіная і пакуль прыходзілася ёй выконваць гэтую перадавую ролю амаль у адзіноцтве. Але гэта было. Цяпер—зусім іншая справа. Цяпер, калі ад Кітая і Карэі да Чэхаславакіі і Венгрыі паявіліся новыя «Ударныя брыгады» ў асобе народна-дэмакратычных краін,—цяпер нашай партыі лягчэй стала змагацца, ды і работа пайшла веселей. **(Бурныя, працяглыя апладысменты).**

Асаблівай увагі заслугоўваюць тыя камуністычныя, дэмакратычныя або рабоча-сялянскія партыі, якія яшчэ не прышлі да ўлады і якія прадаўжаюць працаваць пад пятой буржуазных драконаўскіх законаў. Ім, зразумела, больш цяжка працаваць. Аднак ім не так цяжка працаваць, як было цяжка нам, рускім камуністам, у перыяд царызма, калі малейшы рух уперад аб'яўляўся найцяжэйшым злачынствам. Аднак рускія камуністы выстаялі, не спалохаліся цяжкасцей і дабіліся перамогі. Тое-ж самае будзе з гэтымі партыямі.

Чаму ўсё-ж не так цяжка будзе працаваць гэтым партыям у параўнанні з рускімі камуністамі царскага перыяду?

Таму, па-першае, што яны маюць перад вачыма такія прыклады барацьбы і поспехаў, якія ёсць у Савецкім Саюзе і народна-дэмакратычных краінах. Значыцца, яны могуць вучыцца на памылках і поспехах гэтых краін і тым аблягчы сваю работу.

Таму, па-другое, што сама буржуазія, — галоўны вораг вызваленчага руху, — стала іншай, змянілася сур'ёзным чынам, стала больш рэакцыйнай, страціла сувязі з народам і тым аслабіла сябе. Зразумела, што гэтая акалічнасць павінна таксама аблягчы работу рэволюцыйных і дэмакратычных партый. **(Бурныя апладысменты).**

Раней буржуазія дазваляла сабе ліберальнічаць, адстойвала буржуазна-дэмакратычныя свабоды і тым стварала сабе папулярнасць у народзе. Цяпер ад лібералізма не

засталося і следу. Няма больш так званай «свабоды асобы», — правы асобы прызнаюцца цяпер толькі за тымі, у якіх ёсць капітал, а ўсе іншыя грамадзяне лічацца сырым чалавечым матэрыялам, прыгодным толькі для эксплуатацыі. Растапан прынцып роўнапраўя людзей і нацый, ён заменен прынцыпам поўнапраўя эксплуатаатарскай меншасці і бяспраўя эксплуатаемай большасці грамадзян. Сцяг буржуазна-дэмакратычных свабод выкінут за борт. Я думаю, што гэты сцяг прыдзецца ўзняць вам, прадстаўнікам камуністычных і дэмакратычных партый, і панесці яго ўперад, калі хочаце сабраць вакол сябе большасць народа. Больш няма каму яго ўзняць. **(Бурныя апладысменты).**

Раней буржуазія лічылася галоўнай адстойвала правы і незалежнасць нацый, ставячы іх «вышэй за ўсё». Цяпер не засталася і следу ад «нацыянальнага прынцыпу». Цяпер буржуазія прадае правы і незалежнасць нацый за доллары. Сцяг нацыянальнай незалежнасці і нацыянальнага суверэнітэту выкінут за борт. Няма сумнення, што гэты сцяг прыдзецца ўзняць вам, прадстаўнікам камуністычных і дэмакратычных партый, і панесці яго ўперад, калі хочаце быць патрыётамі сваёй краіны, калі хочаце стаць кіруючай сілай нацыі. Яго няма каму больш ўзняць. **(Бурныя апладысменты).**

Так абстаіць справа ў сучасны момант.

Зразумела, што ўсе гэтыя акалічнасці павінны аблягчы работу камуністычных і дэмакратычных партый, якія не прышлі яшчэ да ўлады.

Значыцца, ёсць усе падставы разлічваць на поспехі і перамогу брацкіх партый у краінах панавання капітала. **(Бурныя апладысменты).**

Няхай жывуць нашы брацкія партыі! **(Працяглыя апладысменты).**

Няхай жывуць і здраўствуюць кіраўнікі брацкіх партый! **(Працяглыя апладысменты).**

Няхай жыве мір паміж народамі! **(Працяглыя апладысменты).**

Далоў падпальшыкаў вайны! **(Усе ўстаюць. Бурныя, доўга не змаўкаючыя апладысменты, пераходзячыя ў авацыю. Воклічы: «Няхай жыве таварыш Сталін!», «Таварышу Сталіну ура!», «Няхай жыве вялікі правадыр працоўных свету таварыш Сталін!», «Вялікаму Сталіну ура!», «Няхай жыве мір паміж народамі!». Воклічы: «Ура»).**

Выборы Пленума Центрального Комитета Коммунистической партии Советского Союза выполняющих органов ЦК

16 декабря 1952 года состоялся Пленум уполномоченных избранного Центрального Комитета Коммунистической партии Советского Союза.

1) Пленум выбрал ПРЕЗИДИУМ ЦК уполномоченных в следующем составе: тт. Сталин И. В., Андриянов В. М., Арыстан А. Б., Берия Л. П., Булганин Н. А., Варшавский К. Е., Игнатьев С. Д., Каганович Л. М., Каротченко Д. С., Кузнецов В. В., Куусинен О. В., Маленков Г. М., Малышев В. А., Мельников Л. Г., Микоян А. И., Михайлов Н. А., Молотов В. М., Первухин М. Г., Панамаренко П. К., Сабуров М. З., Суляев М. А., Хрущев Н. С., Часнаков Д. И., Шверник Н. М., Шкряков М. Ф.

Кандидаты в члены Президиума: тт. Брежнев Л. И., Вышинский А. Я., Зверев А. Г., Игнатов Н. Г., Кабанов И. Г., Касягин А. Н., Патолічаў Н. С., Пеганов Н. М., Пузанов А. М., Тевсян И. Ф., Юдин П. Ф.

2) Пленум выбрал САКРАТАРИЯТ ЦК уполномоченных в следующем составе: тт. Сталин И. В., Арыстан А. Б., Брежнев Л. И., Игнатов Н. Г., Маленков Г. М., Михайлов Н. А., Пеганов Н. М., Панамаренко П. К., Суляев М. А., Хрущев Н. С.

3) Пленум ЦК утвердил старшину Комитета Партийного Контроля при ЦК КПСС тов. Шкрякова М. Ф.

У Центральной Ревизионной Комиссии

16 декабря 1952 года состоялось заседание Центральной Ревизионной Комиссии Коммунистической партии Советского Союза.

Центральная Ревизионная Комиссия выбрала старшину Комиссии тов. Маскаева П. Г.

ДА НОВЫХ ВЯЛІКІХ ПЕРАМОГ

Велізарнай падзей у жыцці савецкага народа з'явілася скліканне XIX з'езда Комуністычнай партыі.

З'езд падвёў вынікі работы нашай партыі за 13 год, заслухаў і абмеркаваў справаздачны даклад ЦК ВКП(б), разгледзеў галоўныя задачы, якія стаяць перад Комуністычнай партыяй Савецкага Саюза на сучасным гістарычным этапе.

Да гістарычнага XIX з'езда наша партыя прышла з новымі выдатнымі перамогамі ў барацьбе за камунізм.

Вялікі і слаўны шлях з часу мінулага з'езда прайшоў савецкі народ. Як у гады мірнага будаўніцтва, так і ў гады Вялікай Айчыннай вайны савецкі народ, кіруемы вялікім Сталіным і комуністычнай партыяй, змагаўся і перамагаў.

У нябачана кароткі тэрмін працоўныя Савецкага Саюза без усякай дапамогі са-зне, за кошт уласных сіл і сродкаў аднавілі разбураную вайной эканоміку краіны і дабіліся велізарных поспехаў. Ні адна з капіталістычных краін не можа думаць аб такіх грандыёзных планах, якія намечаем мы, савецкія людзі.

Партыя Леніна — Сталіна, з'яўляючыся вядучай і кіруючай сілай савецкага грамадства, накіроўвае ўсе сілы народа на вырашэнне грандыёзных задач пабудовы камунізма.

У справаздачным дакладзе сакратар ЦК ВКП(б) тав. Г. М. Маленкоў даў глыбокі аналіз міжнароднага і ўнутранага становішча Савецкага Саюза за гады, якія прайшлі ад XVIII з'езда партыі. Нясмыслена расце эканоміка нашай краіны. Ужо ў 1951 годзе агульны аб'ём прадукцыі нашай прамысловасці перавысіў узровень 1940 года ў два з лішнім разы. З 1946 па 1951 год адноўлена, пабудавана і ўведзена ў дзеянне каля 7 тысяч буйных дзяржаўных прамысловых прадпрыемстваў.

Велізарныя поспехі дасягнуты ў сельскай гаспадарцы. Узровень вытворчасці сельскай гаспадаркі значна вышэй даваеннага. Валавы ўраджай збожжавых у гэтым годзе склаў 8 мільярдаў пудоў. З'езд партыі паставіў задачу і надалей усямерна павышаць ураджайнасць усіх сельскагаспадарчых культур, павялічваць пагалоўе грамадскай жывёлы, павышаць яе прадуктыўнасць.

Комуністычная партыя працягвае нястомныя клопаты аб матэрыяльным і культурным узроўні жыцця савецкага народа. Нясмыслены рост нацыянальнага даходу дазваляе з года ў год паліпшаць добрабыт працоўных. Велізарныя сродкі адпускае савецкая дзяржава на жыллёвае і комунальнае будаўніцтва, ахову здароўя і асвету.

Рост сілы і магутнасці Савецкага Саюза, няўхільнае палепшанне матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця савецкага народа з'яўляецца вынікам правільнай палітыкі комуністычнай партыі і яе арганізатарскай работы па правядзенню ў жыццё гэтай палітыкі.

Наша партыя моцная адзінствам і згуртаванасцю сваіх радоў. Яна карыстаецца падтрымкай усяго савецкага народа. Няўхільны рост радоў комуністычнай партыі сведчыць аб умацаванні яе сувязі з масамі і яе аўтарытэта сярод працоўных. Наша партыя на 1 кастрычніка 1952 года налічвала ў сваіх радах 6 882 145 чалавек, тады як да XVIII з'езда яна мела 2 477 666 членаў партыі і кандыдатаў у члены партыі.

Справаздачны перыяд з'явіўся перыядам далейшага ўмацавання партыі, перыядам умацнення і згуртавання партыйных радоў.

У справаздачным дакладзе ЦК ВКП(б) вялікая ўвага ўдзелена ўздыму ўзроўню партыйна-палітычнай работы, разгортванню крытыкі і самакрытыкі знізу, палепшанню партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, правільнаму падбору і вылу-

чэнню кадраў, праверцы выканання, пытанням ідэалагічнай работы.

Ва ўсёй сваёй практычнай дзейнасці наша партыя кіруецца марксісцка-ленінскай тэорыяй, якая нясмыслена развіваецца і ўзбагачаецца вялікім Сталіным.

Найвялікшым укладам у тэорыю марксізма-ленінізма з'яўляецца новая праца таварыша Сталіна «Эканамічныя праблемы сацыялізма ў СССР», якая вышла перад з'ездам. Яна ўказвае савецкім людзям шляхі паступовага пераходу ад сацыялізма да камунізма і натхняе працоўных усяго зямнога шара на барацьбу за мір, дэмакратыю і сацыялізм.

Адкрыты таварышом Сталіным асноўны эканамічны закон сацыялізма паказвае вялікія перавагі сацыялізма перад капіталізмам. Гэты закон прадугледжвае забяспечанне максімальнага задавальнення пастаянна растуць матэрыяльных і культурных патрэб усяго грамадства шляхам нясмысленага росту і ўдасканалення сацыялістычнай вытворчасці на базе вышэйшай тэхнікі. Ён паказвае ўсю глыбіню і сутнасць сацыялізма, яго прыроду, мэту сацыялістычнай вытворчасці, якая бачыць не прыбытак, а працоўнага чалавека з яго патрэбамі. Вось чаму наша партыя накіроўвае развіццё эканомікі сацыялістычнай краіны па шляху няўхільнага росту і забяспечвае насцягвае выкананне народнагаспадарчых планаў. Пад кіраўніцтвам партыі Леніна — Сталіна савецкі народ ідзе да перамогі камунізма.

Абмеркаваўшы справаздачны даклад ЦК ВКП(б), з'езд адзінагалосна прыняў рашэнне адобрыць палітычную лінію і практычную работу ЦК ВКП(б). Гэтае рашэнне ўся наша партыя сустрэла з велізарным задавальненнем.

Дэлегаты з'езда абмеркавалі даклад старшыні Дзяржплана тав. М. З. Сабурова і адзінадушна зацвердзілі дырэктывы на пятаму пяцігадовому плану. Новы сталінскі пяцігадовы план на 1951 — 1955 гады з'яўляецца найвялікшай праграмай мірнага будаўніцтва, буйным крокам уперад па шляху развіцця нашай краіны ад сацыялізма да камунізма.

Новы пяцігадовы план вызначае магутны ўздым усёй народнай гаспадаркі і забяспечвае значны рост матэрыяльнага добрабыту і культурнага ўзроўню жыцця савецкага народа. Новы пяцігадовы план з велізарным захапленнем сустрэлі ўсе працоўныя свету; ён будзе садзейнічаць эканамічнаму супрацоўніцтву нашай краіны з краінамі народнай дэмакратыі.

Магутны ўздым народнай гаспадаркі СССР і далейшы значны рост добрабыту і культурнага ўзроўню народа будзе дасягнуты ў выніку выканання пятай пяцігодкі. Даволі сказаць, што вытворчасць сродкаў вытворчасці вырасце ў параўнанні з 1950 годам на 80, а вытворчасць спажывання на 65 процантаў. Гэта азначае, што ў нашай краіне прамысловай прадукцыі будзе выпускацца ў 1955 годзе больш чым у 1940 годзе ў тры разы.

Для лепшага забяспечання патрэб працоўных у новай пяцігодцы прадугледжваецца далейшае развіццё чыгуначнага і іншых відаў транспарту, а таксама ўсіх сродкаў сувязі.

Пяцігадовым планам прадугледжваецца буйнейшыя мерапрыемствы ў галіне далейшага росту матэрыяльнага добрабыту, аховы здароўя і культурнага ўзроўню савецкага народа — далейшае зніжэнне рознічных цэн на прадметы масавага спажывання. Намечаецца яшчэ больш шырокае жыллёвае і культурнае будаўніцтва.

Дзякуючы няўхільнаму ўздыму сацыялістычнай вытворчасці і павелічэнню прадукцыйнасці грамадскай працы нацыянальны прыбытак к канцу пяцігодкі ўзрасце на 60 процантаў.

Новы пяцігадовы план адкрывае выдатныя перспектывы далейшага росквіту нашай Радзімы. Для паспяховага яго выканання ў нас ёсць усе рэальныя магчымасці.

Выкананне новага пяцігадовага плана з'явіцца новым буйным укладам у справу ўмацавання міру ва ўсім свеце.

Зусім іншая карціна назіраецца ў капіталістычных краінах. Шалёная падрыхтоўка да вайны выдзецца кучкай мільярдаў за кошт аграблення народных мас. Прамыя падаткі з насельніцтва ў Злучаных Штатах Амерыкі ў параўнанні з 1937 годам узраслі ў 12 раз. Рэальная заробатная плата рабочага Францыі і Італіі складае менш паловы даваеннай. Дзень адкрыцця XIX з'езда партыі азнаменаваны ў Англіі новым павышэннем цэн на прадукты.

З глыбокай увагай сачылі народы свету за работай XIX з'езда партыі. Прысутнасць на з'ездзе ў якасці гасцей дэлегацый ад 44 брацкіх камуністычных і рабочых партый сведчыць аб моцнай сувязі працоўных нашай краіны з працоўнымі ўсіх краін свету.

Палітычныя і арганізатарскія поспехі нашай партыі ў пабудове камуністычнага грамадства аказваюць велізарны ўплыў на ўвесь свет, абуджаюць свядомасць мільёнаў працоўных, узнікаюць прыгнечаныя народы на барацьбу за мір, свабоду і дэмакратыю.

Згуртаванай і маналітнай прыйшла партыя да свайго з'езда. З дакладам аб зменах у Статуте ВКП(б) выступіў сакратар ЦК ВКП(б) тав. Н. С. Хрушчоў. Наша партыя заўсёды, на ўсіх этапах свайго развіцця, надавала выключнае значэнне ленінска-сталінскім арганізацыйным прынцыпам. За час, што прайшоў з XVIII з'езда, партыя ўзбагацілася новым вопытам партыйнага будаўніцтва.

XIX з'езд партыі зацвердзіў зменены Статут, які вызначае высокія абавязкі камуністаў, павышае іх адказнасць. Цяпер наша партыя будзе называцца Камуністычнай партыяй Савецкага Саюза.

«Цяпер галоўныя задачы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза заключаюцца ў тым, — гаворыцца ў Статуте, —

каб пабудаваць камуністычнае грамадства шляхам паступовага пераходу ад сацыялізма да камунізма, няспынна павышаць матэрыяльны і культурны ўзровень грамадства, выходзяць членаў грамадства ў духу інтэрнацыяналізма і ўстаўлення брацкіх сувязей з працоўнымі ўсіх краін, усямерна ўмацоўваць актыўную абарону Савецкай Радзімы ад агрэсіўных дзеянняў яе ворагаў».

За час з VIII з'езда адбыліся карэнныя змены як у галіне міжнародных адносін, так і ў галіне будаўніцтва ў СССР. Таму рад палажэнняў праграмы партыі і намечаныя ў ёй задачы, паколькі яны ўжо ажыццёўлены, не адпавядаюць больш сучасным умовам і новым задачам партыі. Зыходзячы з гэтага, з'езд пастанавіў перапрацаваць існуючую праграму партыі і зацвердзіў камісію пад старшынствам таварыша Сталіна. Створаная камісія ў сваёй рабоце па перапрацоўцы праграмы будзе кіравацца асноўнымі палажэннямі новай геніяльнай працы таварыша Сталіна.

Пасля абмеркавання важнейшых пытанняў партыйнага, гаспадарчага і культурнага будаўніцтва і прыняцця гістарычных рашэнняў з'езд выбраў кіруючыя органы партыі — Цэнтральны Камітэт і Цэнтральную Рэвізійную Камісію.

На заключным паседжанні гораха і натхнёна сустрэлі дэлегаты выступленне вялікага Сталіна. Бурныя авацыі патрасалі крэмлёўскую залю. У часе выступлення правадыра несліся прывітанні на розных мовах. Разам з дэлегатамі правадыра віталі і замежныя госці.

Прамова таварыша Сталіна выклікала ў кожнага савецкага чалавека гарачыя пачуцці радасці і гордасці за камуністычную партыю, за дарагую сацыялістычную Радзіму. Яна з'явіцца вялікай дапамогай міжнароднаму рэвалюцыйнаму і рабочаму руху. Працоўных нашай краіны прамова правадыра будзе натхняць на новыя працоўныя перамогі ў імя вялікіх ленінска-сталінскіх ідэй.

Пад сцягам бясмертнага Леніна, пад мудрым кіраўніцтвам вялікага Сталіна савецкі народ пойдзе ўперад да перамогі камунізма.

Мінск. Цэнтральная плошча.

Фото К. Якубовіча

Высокая

П. ТОРМАСАЎ

ТОНКАЯ бліскучая стружка бяжыць з-пад разца. Адліваючы фіялетавым адценнем, яна ўецца роўнымі кольцамі, потым абрываецца і падае, а пад разцом у тую-ж секунду ўскіпае новая спіраль. Станок працуе на паскораных абаротах, і стальная балванка усё выразней набывае форму, абазначаную на чарцяжы...

Маладая жанчына ў шэрым рабочым халаце і яркачырвонай касынцы, павязанай на галаве, прывычным рухам рукі спыніла станок, вызваліла з зажыму гатовы фрэзер. Яна зірнула на гадзіннік, які вісеў на сцяне, хутка паставіла новую дэталі, уключыла матор — і разец з мяккім хрустам уніўся ў метал. Роўны шум яе станка зноў уліўся ў агульны гул машын велізарнага інструментальнага цэха.

І ніхто з рабочых не ведаў, якую заветную думку затаіла ў гэты дзень Ксёня Васільеўна Курчыцкая. Кожны быў заняты сваёй справай, і нікому неўдадзё, што гэтая скромная, ціхая жанчына рашылася на новы працоўны подзвіг.

Толькі токары, якія працавалі па суседству, бачылі, як раніцой, калі інструментальшчыкі станавіліся на стаханаўскую вахту ў чэсць XIX з'езда партыі, да яе падышоў начальнік рэжучага аддзялення К. Ярашэвіч і сказаў:

— Калектыву цэха цяжкіх самазвалаў, які выконвае пачэсны заказ вялікіх будоўляў кунізму, тэрмінова патрэбны чарвячныя фрэзы. Выраб іх даручаю вам, як вопытнаму токару. Трэба, каб фрэзы былі гатовы заўтра к абеду.

— Пастараюся, — скупа адказала Курчыцкая.

А калі начальнік пайшоў, яна прыкінула, наколькі можна скараціць устаноўлены тэрмін. І рашыла: зрабіць фрэзы не к абеду заўтрашняга дня, а к канцу сённяшняй змены, каб фрэзероўшчыкі цэха цяжкіх самазвалаў маглі імі працаваць з самай раніцы. Яна ведала, што гэтым можна дапамагчы паскорыць адпраўку машын сталінскім будоўлям.

І вось Ксёня Курчыцкая — ля станка. Да канца змены заставалася ўжо не больш двух гадзін. Станок, слухаючыся токара, развіваў хуткасць. Здавалася, чым больш ён рабіў абаротаў, тым хутчэй беглі хвіліны. Важна было не збіцца з рытму, не дапусціць браку. Тут кожная непрадугледжаная дробязь магла сапсаваць усю справу і тады...

«Не, не, — адганяла трывожныя думкі Курчыцкая. — Усё будзе добра. Паспею, абавязкова паспею»...

Яе твар быў сур'ёзны і строга, тонкія губы шчыльна сціснуты. Слых і зрок — усё было прыкавана да станка, дзе ўскіпала і вілася хуткая распаленая стружка.

Нарэшце, яна заклала балванку. Апрацоўваючы яе, жанчына чакала, што вось-вось заспявае знаёмы заводскі гудок. Аднак яго чамусьці не было чуваць. Яна зірнула на гадзіннік і здзівілася: да канца змены заставалася яшчэ роўна трыццаць хвілін.

Цяпер Курчыцкая зразумела, што яна апярэдзіла час. Замест васьмі гадзін, устаноўленых ёю самой, яна выканала заказ за сем з паловай.

Ксёня Васільеўна з палёгкай уздыхнула, выцерла хусткай спацелы твар і пачала складваць гатовыя фрэзы. Раптам пачула, што нехта спыніўся за яе спіной. Яна абярнулася і ўбачыла перад сабой начальніка аддзялення.

К. В. Курчыцкая за работай.

Фото М. Мінковіча.

— Ну, вось, я выканала ваша заданне, — проста сказала яна.

— Няўжо? — здзівіўся Ярашэвіч. — На гэту-ж работу па норме меркавалася дванаццаць з паловай гадзін...

Ён узяў фрэзу, якая ляжала зверху, і ў яго руках расточныя грані заззялі, як алмаз. Потым ён дастаў з кішэні кронцыркуль і змераў ім дыяметр зробленага інструмента.

— Та-ак, — працягнуў ён, — не прыдзярэшся...

І моцна, па-сяброўску паціснуў ёй руку:

— Вельмі радуюся за вашы поспехі ў такі дзень. Радуюся, што іменна вам выпаў высокі гонар быць хутка на з'ездзе партыі.

Ксёня Васільеўна, апусціўшы галаву, сарамліва слухала свайго старэйшага таварыша. Яна вельмі добра разумела, што праца ўзвылічыла яе, прынесла ёй шчасце, але разам з тым яна не любіла, калі яе хвалілі. Курчыцкай здавалася, што яна нічога асаблівага не зрабіла, а проста працавала як магла, як падказвала сэрца.

Яшчэ больш няёмка яна адчула сябе, калі ў цэху паявілася газета «Маланка». Буйнымі літарамі было напісана паведамленне аб тым, што стаханаўка К. В. Курчыцкая, дэлегат XIX з'езда ВКП(б), дабілася новай вытворчай перамогі. Яна выканала пачэсны заказ на пяць гадзін раней устаноўленага тэрміну і ўсю прадукцыю здала выдатнай якасці.

Ідучы дамоў, кожны лічыў сваім абавязкам павіншаваць Ксеню Курчыцкую з яе новым працоўным поспехам, пажадаць ёй плённай працы на з'ездзе партыі. Рабочыя прасілі ад іх імя перадаць гарачую ўдзячнасць камуністычнай партыі і роднаму Сталіну.

А яе зменшчык Уладзімір Ціхаміраў, прымаючы ад яе станок, заявіў:

— Буду працаваць гэтак сама, як вы. Не зганьбую гонар нашага цэха.

З варот Мінскага аўтамабільнага завода няспынным патокам ішлі рабочыя, якія скончылі дзённую змену. Яны весела гутарылі, смяяліся і групамі разыходзіліся ў розныя бакі. Сярод гэтай масы людзей, апранутых у рабочыя касцюмы, палымнела, як макавая кветка, яркачырвоная касынка Ксені Васільеўны Курчыцкай. Сяброўкі ўзялі яе пад рукі, і яны бадзёра пакрочылі па шырокай вуліцы пасёлка, пакуль не размінуліся іх шляхі.

Потым Ксеня Васільеўна ішла адна. Быў ранні халодны асенні вечар. Дзе-ні-дзе ў вокнах дамоў запаліліся агні, успыхнулі вулічныя літары. Добра, радасна было на сэрцы, лёгка ступалі ногі. І думкі былі свежыя, хвалючыя.

Яна на хвіліну ўявіла ўрачыста ўбраны зал, перапоўнены людзьмі, прамовы дэлегатаў...

А ці даўно яна, Ксеня Курчыцкая, у мінулым простая беларуская сялянка, была беспартыйнай, не мела спецыяльнасці. Ёй прыпомніліся суровыя гады вайны, калі ўпершыню прышла на завод, будучы ў эвакуацыі ў Томску. Упартай, самаадданай працай яна, як і сотні тысяч савецкіх жанчын, дапамагала фронту. Успаміны варочалі яе да шумных цэхаў, дзе фарміраваўся яе характар, дзе старыя большэвікі дапамагалі ёй стаць членам партыі, набыць прафесію. Камуністычная партыя раскрыла ў ёй духоўны свет, распырыла веды, вывела на шлях вялікага стваральнага жыцця.

Яна на імгненне ўявіла родную вёску Лапічы, якая раскінулася на беразе Свіслачы ў Асіповіцкім раёне, дзе жывуць яе бацькі. У іх было сямёра дзяцей, і ўсім ім партыя і савецкі ўрад дапамаглі атрымаць сярэднюю і вышэйшую адукацыю. Чацвёрэ з іх носяць высокае званне камуніста.

... Велізарны зал Крэмлёўскага палаца заліты матавым святлом. Сюды, на XIX з'езд Камуністычнай партыі, з'ехаліся дэлегаты з усёй краіны.

На трыбуне паяўляюцца таварыш Сталін і яго верныя саратнікі. Прысутныя ў адзіным парыве ўзняліся з месц — і пад зводамі зала грывнула бурная авацыя. Ксеня Васільеўна ўсхвалявана, з заміраннем сэрца кінула погляд на трыбуну, туды, адкуль, здавалася, на яе глядзеў з бацькоўскай усмешкай Іосіф Вісарыёнавіч.

А ў зале не змаўкалі воплескі. І гэтае рукаплясканне ў гонар дарагога чалавека, з чым імем песна звязана гісторыя нашай партыі, гучэла урачыста, як гімн.

Няхай мацнее Радзіма

Наша краіна дзейна рыхтавалася да адкрыцця XIX з'езда ВКП(б). Працоўныя горада і вёскі ўспрынялі гэтую падзею ў жыцці партыі як сваё свята. З гэтага асабліва ярка відаць кроўная сувязь камуністычнай партыі з народам.

Інакш быць не можа! Увесь савецкі народ усведамляе, што камуністычнай партыі мы абавязаны сваім светлым цяперашнім, ёй мы абавязаны яшчэ больш цудоўным будучым.

Хто не ведае, як 35 год таму назад у цяжкіх баях рабочыя і сяляне пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў стварылі і адстаялі сваю маладую рэспубліку Саветаў.

Хто не ведае, як партыя вывела краіну з разрухі і павяла да грандыёзнага будаўніцтва сацыялізма, калі ва ўсіх канцах Радзімы задымілі трубы новых фабрык і заводаў, выраслі вежы новых нафтапрамыслаў, узняліся капры новых шахт, заззялі агні новых электрастанцый, узніклі сацыялістычныя гарады там, дзе раней шумелі лясы.

Хто не ведае, як партыя павяла наш народ на пераадоленне капрызаў прыроды, калі на тысячах кіламетраў выраслі новыя лясы — поляхоўныя палосы, калі гарачыя стэпы атрымалі жыватворчую вільгаць, калі ў казачна ка-

роткі час быў пабудаваны велічны помнік сталінскай эпохі — Волга-Данскі суднаходны канал, які злучыў воды сівога Дона з прыгажуняй Волгай.

Хутка заззяюць яркія агні Куйбышэўскай, Сталінградскай, Горкаўскай, Кахоўскай і інш. электрастанцый. Хутка атрымаюць ваду высушаныя сонцам пяскі Кара-Кумаў. Ва ўсім гэтым відаць рысы камунізма, да якога пераможна крочыць наша краіна пад кіраўніцтвам партыі.

Савецкі народ верыць партыі, глыбока адданы ёй, заўсёды ўпэўнена ідзе па шляху, указаным партыяй. Вялікі гонар належаць да такой партыі! Няма нічога вышэй звання члена партыі Леніна — Сталіна.

Мне выпаў вялікі гонар прадстаўляць Нясвіжскую партыйную арганізацыю на XX з'ездзе Камуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі. Я прымала ўдзел у рабоце з'езда. Слухаючы справаздачу ЦК КП(б)Б і выступленні дэлегатаў аб поспехах, дасягнутых у розных галінах народнай гаспадаркі рэспублікі, маё сэрца напаўнялася гордасцю за Радзіму. Мне хацелася расказаць і аб сваім калгасе, аб тым, якой культурнай стала вёска.

Возьмем наш Карцэвіцкі сельсавет. Усе восем нашых вёсак жывуць аднымі інтарэсамі, аднымі радасцямі ў адной сям'і — у калгасе імя Молатава.

За паўтара года мы пабудавалі 21 будынак. Кантору праўлення калгаса паставілі за тры тыдні. У канторы ёсць зал для паседжанняў, кабінет старшыні, бухгалтэрыя, агракабінет. Пабудаваны два вялікія свірны, тры тыповыя канюшні, адна майстэрня для шорнай, бандарнай, сталярнай, слясарнай вытворчасці. Хутка закончыцца будаўніцтва тыповага кароўніка, двух свінарнікаў, прыгожага будынка для дзіцячых ясляў, клуба на 500 месц. Будынкі крыты чарапіцай. Наладжана ў нас вытворчасць дранкі.

Калі раней селянін веў такое будаўніцтва? Хіба толькі ў панскім маёнтку. А цяпер калгаснікі сапраўдныя гаспадары і гаспадарку вядуць культурна. З МТС прыходзяць да нас трактары, камбайны, жніяркі. Самі маем сваіх 7 сеялак, трыер, дзве аўтамашыны.

Уся веліч ленінска-сталінскага плана аб пераводзе сельскай гаспадаркі на сацыялістычныя рэйкі адлюстроўваецца ў жыцці нашай арцелі. Калгас мае

ДУМЫ ПАРТЫІ— ДУМЫ НАРОДА

школа, дзе навучаецца наша дзетвара. Раней, бывала, селянін лічыўся вялікім грамадзем, калі ледзь умеў падпісацца. А зараз сялянскія дзеці бясплатна вучацца. Дзеці многіх сямей атрымалі вышэйшую адукацыю — сталі ўрачамі, настаўнікамі, інжынерамі.

У калгасе выраслі людзі новых прафесій: шафёры, токары па дрэву і металу, радысты, бібліятэкары, аграномы, зоатэхнікі, селекцыянеры, ветэрынары.

Для калгаснікаў не дзіва электрычнасць, механізацыя. Працуючы ў цеснай дружбе з аграноміяй, яны навучыліся вырошчваць высокія ўраджаі. Наш калгас збірае па 12 цэнтнераў збожжавых, выбірае каноплі па 3—4 метры вышыняй. Наш селекцыянер, брыгадзір Шымгаловіч, намалаціў з 23,5 гектара больш 50 тон гатунковага жыта, а з 23 гектараў зняў па — 16 цэнтнераў пшаніцы.

У калгасе выраслі выдатныя жывёлаводы — Ганна Гайдук, Ганна Шрам. Абедзве яны даглядаюць кароў з дня арганізацыі калгаса. Кожная выгадавала па 68 цёлак. Даяркі кожны год атрымліваюць прэміі-надбаўкі, маюць па некалькі дыпламаў за высокую ўдойнасць жывёлы. Старая вёска не мела такіх працаўнікоў, іх выхавала савецкая ўлада, партыя большэвікоў.

Новы пяцігадовы план прадугледжвае яшчэ большы рост прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Я, як камуністка, прыкладу ўсе сілы, каб ператварыць у жыццё план, намечаны партыяй.

Ф. ШАНИНА,
старшыня калгаса імя Молатава
Нясвіжскага раёна.

Думы партыі, думы народа
У адзіны зліліся паток,
І дужэ наш край з кожным годам,
З кожным годам цвярдзей яго крок.

Хто раўня гэтай сіле на свеце!
Можна сонца, што ў небе палае,
Можна ў буру разгневаны вецер,
Што магутныя хвалі гайдае!

Не, не сонца! Яго заслання
Хмара цёмная ў дні непагоды.
Нашы справы заўжды асвятляюць
Чалавецтву шляхі да свабоды.

І не вецер у стэпе шырокім —
Ён скараецца ўжо Чалавеку.
У бязводдзі далёка-далёка
Шлях пракладзен прысадам і рэкам.

Не падобна яна й акіяну,
Што на месцы бушуе штогод,
Бо імкнецца хадой нестрыманай
Усё наперад, наперад народ.

І чуваць на ўсіх мовах Радзімы
Песні-думы пра сталінскі план.
Славіць партыю словам праўдзівым
Увесь магутны народ наш — тытан.

...Волга, Волга, рака многаводная,
Пацячэш ты у стэп пад Урал.
Для вялікага шчасця народнага
За каналам праляжа канал.

І чуваць ад тайгі непраходнае,
Дзе была непрабудная ціш,

Што скарыўся прад сілай народнаю
Нестрыманы шырокі Іртыш.

Пра былыя пустыні адвечныя
Запявае сягоння туркмен,
Бо пяскі Кара-Кумаў расквечаны:
Ад садоў кучаравіцца цень.

І адтуль, дзе Кахоўка гарачая,
Дзе херсонскія травы, пяскі,
Чутны голас: зямлю перайначылі
Працай творчаю большэвікі.

На Палессі, дзе лес і балота,
Дзе прасторы вада заліла,
Уздываецца жыта чаротам,
Малатарні гудуць ля сяла.

Надыйшлі тыя дні непаўторныя,
Аб якіх вечно марыў народ.
І не здолеюць сілы ўжо чорныя
Прыпыніць наш нястрымны паход.

Камунізм — гэта ява.
Прад намі
Паўстае ва ўсю веліч сваю
Маладых гарадоў карпусамі,
Электрычнымі свеціць агнямі,
Адгукаецца рэхам ў гаю.

Слаўнай мірнай хадой пяцігодак
Правадыр нас вялікі вядзе.
Думы партыі, думы народа
Неразлучны ніколі, нідзе.

АД УСЯГО СЭРЦА

(Аб чым раскажваюць нашы чытачы)

У ЖЫЦЦІ нашай Радзімы XIX з'езд ВКП(б) з'яўляецца найвялікшай гістарычнай падзеяй. У гэтыя незабыўныя дні не было такога кутка, дзе-б савецкія людзі не адчувалі велізарнага прытоку творчых сіл і энергіі. У кожнага працаўніка зямлі савецкай з камуністычнай партыяй цесна звязаны ўсе думы і мары, бо яна нястомна клопоціцца аб народзе, аб яго працвітанні, аб яго няспынным руху наперад.

Аб небывалым вытворчым і палітычным уздыме, выкліканым падрыхтоўкай да з'езда, раскажваюць у сваіх пісьмах чытачы нашага часопіса.

«З пачуццём найвялікшай горадасці сустрэла наша брыгада вестку аб скліканні XIX з'езда ВКП(б), — піша Варвара Грыгор'еўна Супрушок, брыга-

дзір калгаса імя 17 верасня Высокаўскага раёна. — Брыгада своечасова завяршыла ўборку збожжа, выканалі план азімай сяўбы, узарала зябліва. Гэта падарунак з'езду ад нашых калгаснікаў».

Варвара Грыгор'еўна — адна з многіх сялянак заходніх абласцей Беларусі, каму савецкая ўлада прынесла радасць і шчасце свабоднага жыцця. Адной з першых уступіла яна ў калгас, стала актывісткай. Яе выбралі дэпутатам сельскага Савета і народным засядацелем. Два гады Варвара Грыгор'еўна працуе брыгадзірам. Нядаўна ў яе жыцці адбылася вялікая, радасная падзея — яна стала камуністкай.

Усхвалявана піша яна: «Я хачу выказаць глыбокую падзяку роднай Со-

вецкай дзяржаве і вялікаму правадыру таварышу Сталіну за шчаслівае калгаснае жыццё».

Сталін! Аб ім — правадыру і настаўніку партыі і народа — у гэтыя дні асабліва многа думаюць савецкія людзі, славячы яго ў працы і песні.

Шмат год кіруе калгасным хорам Тацяна Карнееўна Лапаціна — калгасніца вёскі Азершчына Рэчыцкага раёна. Ёй прысвоена высокае званне заслужанага дзеяча мастацтваў БССР. На долю хора выпала вялікае шчасце. У 1940 годзе, у час дэкады беларускага мастацтва ў Маскве, песні хора слухаў Сталін. Ён апладыраваў ім. Шмат год прайшло з таго часу. Але хіба можна забыць тае? І цяпер, калі хор рыхтуецца да новай дэкады беларускага мастацтва ў

Маскве, старажылы расказваюць навіч-кам аб тых незабыўных днях.

«Затоіўшы дыханне, слухае моладзь гэтыя хвалючыя расказы, а вочы кожнага загараюцца аганьком радасці за наш беларускі народ, які хутка будзе зноў дэманстраваць свае дасягненні ў галіне літаратуры і мастацтва ў Маскве перад родным урадам, перад вялікім Сталіным. І кожнаму хочацца спяваць так, каб быць дастойным гэтай вялікай чэсці», — піша Тацяна Карнееўна.

Калгаснае сялянства рэспублікі ў пісьме да таварыша Сталіна абяцала вырасціць высокі ўраджай збожжавых і тэхнічных культур, дабіцца новых поспехаў у развіцці грамадскай жывёлагадоўлі і росце яе прадуктыўнасці. Гэтае абяцанне з чэсцю выконваецца. Аб самаадданай рабоце ільнаводаў калгаса імя Ільіча Круглянскага раёна Магілёўскай вобласці піша ў рэдакцыю П. Карнеенка.

Пасеў ільну ў калгасе быў праведзен за пяць дзён у лепшыя агратэхнічныя тэрміны. Пасевы своєчасова і добра падкармліваліся, два разы праполваліся. Лён паспяхова ўбралі, разаслалі, паднялі і звезлі ў гумны. Асабліва вылучалася ў рабоце звяно ільнаводаў, якім кіруе старая, вопытная калгасніца Агрыпіна Іосіфаўна Ражкова. У дождж і непагадзь працавала яна са звяном на полі. Гэта дало свае вынікі. Звяно тав. Ражковай сабрала з кожнага гектара па 5 цэнтнераў ільнонасення і па 6 цэнтнераў валакна з гектара, выканаўшы сваё сацыялістычнае абавязальства.

«Штогод, — піша тав. Карнеенка, здаючы дзяржаве ільнопрадукцыю высокай якасці, сельгасарцель атрымлівае вялікія прыбыткі. У мінулым годзе даходы ад ільну склалі каля 120 тысяч рублёў. Папярэднія падлікі паказалі, што прыбыткі ад ільнаводства ў гэтым годзе складаюць 750 тысяч рублёў».

Вялікі і пачэсны абавязак — дзвесці да кожнага працоўнага матэрыялы з'езда, простымі і яснымі словамі расказаць аб велічы новага пяцігадовага плана, які наблізіць нашу краіну да камунізма, ускладаецца на многатысячную армію агітатараў.

Аб актыўнай рабоце агітатара Еўдакіі Аляксандраўны Каралько — настаўніцы Судзілаўскай школы Клімавіцкага раёна Магілёўскай вобласці — расказвае ў сваім пісьме М. Застольскі.

«Гутарка аб новым пяцігадовым плане зацягнулася за поўнач, але слухачы не хацелі разыходзіцца. Аб чым толькі ні пыталі ў Еўдакіі Аляксандраўны. Насця Фрузава цікавілася, колькі кам-

На здымку: група старэйшых удзельніц хора сяла Азершчына Рэчыцкага раёна за абмеркаваннем тэкстаў новых песень. Злева направа: П. Насевіч, Н. Бялун, М. Падуст і В. Серак.

Фото А. Дзітлава (Фотахроніка БелТА).

байнаў дала прамысловасць у мінулым годзе. Пятрашына прасіла расказаць, ці па ўсіх паказчыках сельская гаспадарка СССР дасягнула даваеннага ўзроўню. Маладая калгасніца Тамара Салохіна прасіла спыніцца на выніках работы роднай гаспадаркі ў мінулым годзе.

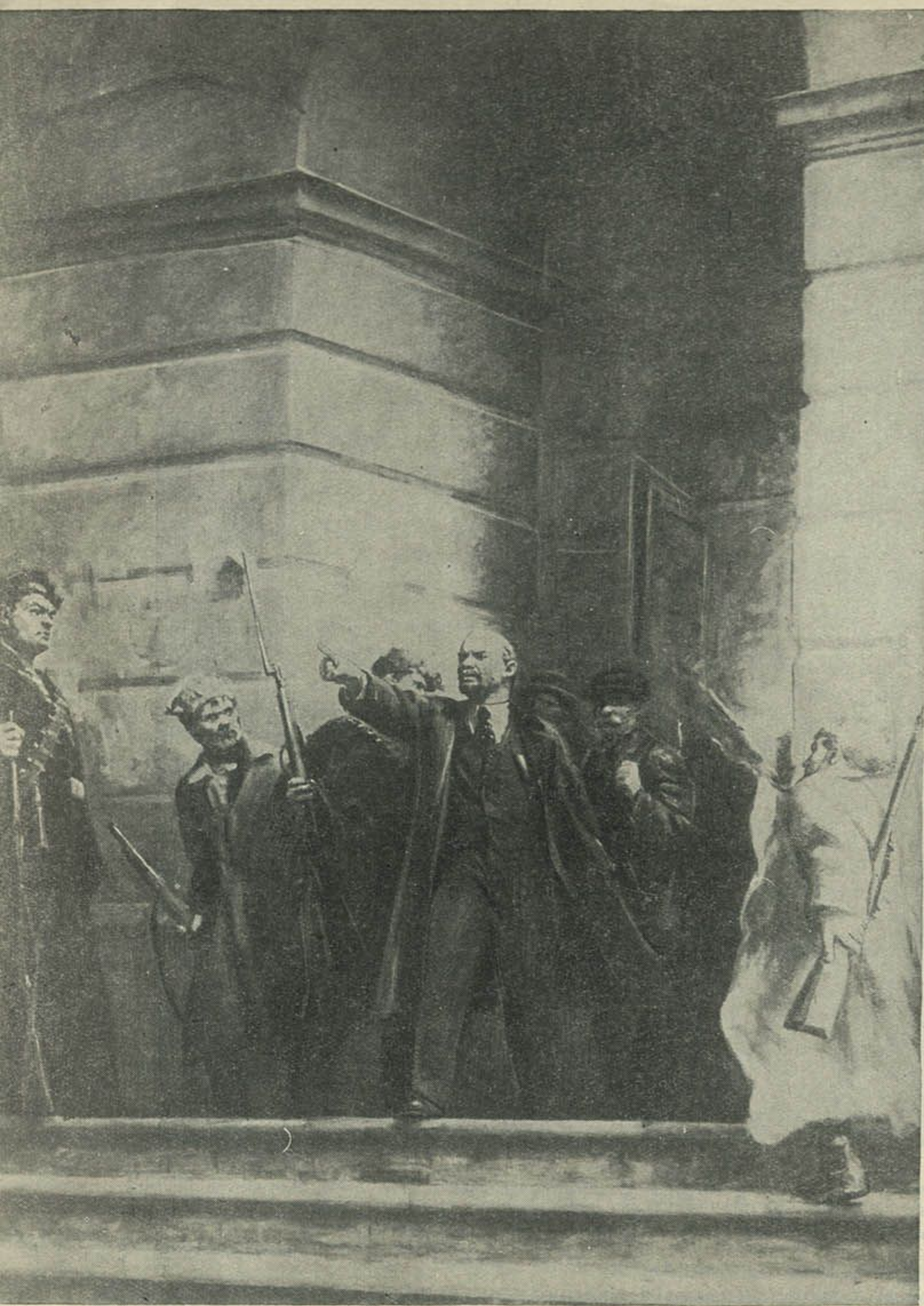
Многае хвалюе калгаснікаў. Шырокі круг іх інтарэсаў. У адной з гутарак тав. Каралько пазнаёміла слухачоў з мінулым вёскі Прудок, і яшчэ ясней сталі тыя вялікія змены, што адбыліся тут за гады савецкай улады. У вёсцы не было школы, не было ніводнага пісьменнага чалавека, 70 процантаў жыхароў да рэвалюцыі батрачыла. За гады савецкай улады змянілася аблічча вёскі. Усё насельніцтва стала пісьменным. Культурна зажылі калгаснікі».

Аб добрым падарунку работніцам у

чэсць XIX з'езда ВКП(б) расказвае ў сваім пісьме работніца Крычаўскага цэментнага завода Лідзія Матвееўна. 1-га верасня пры заводзе адкрыўся дзіцячы сад. Для дзяцей створаны добрыя ўмовы: іх старанна даглядаюць, смачна кормяць, ласкава адносяцца.

«У адказ на клопаты партыі, урада і асабіста таварыша Сталіна абяцаю яшчэ лепш і плённей працаваць на карысць нашай Радзімы», — піша тав. Матвееўна.

Працоўныя Савецкай Беларусі ад усяго сэрца даюць слова таварышу Сталіну працаваць яшчэ лепш, яшчэ плённей, каб унесці свой уклад у вырашэнне грандыёзных гістарычных задач, пастаўленых перад савецкім народам XIX з'ездам роднай камуністычнай партыі.

Рэпрадукцыя з карціны В. Цыплакова
«В. І. Ленін у Смольным».

Выступаючы на паседжанні Петраградскага Савета днём 25 кастрычніка, В. І. Ленін сказаў, што «з гэтага часу наступае новая паласа ў гісторыі Расіі, і даная трэцяя руская рэволюцыя павінна ў сваім канчатковым выніку прывесці да перамогі сацыялізма».

25 — 26 кастрычніка адбыўся Другі Усерасійскі з'езд Саветаў, пераважную большасць дэлегатаў якога складалі большэвікі. З'езд Саветаў прыняў напісаную В. І. Леніным адозву «Да рабочых, салдат і сялян», у якой паведамлялася, што з'езд настанавіў перадаць усю ўладу ў цэнтры і на месцах Саветам рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў.

На гэтым з'ездзе быў сфарміраваны першы савецкі ўрад — Совет Народных Камісараў, які складаўся цалкам з большэвікоў на чале з В. І. Леніным. Народным Камісарам па справах нацыянальнасцей быў назначан таварыш Сталін.

Упершыню ў гісторыі чалавецтва ўсю дзяржаўную ўладу ўзяў у свае рукі раней прыгнечаны і эксплуатаемы клас — пролетарыят. Ён стаў пануючай сілай у Савецкай дзяржаве, пачаў кіраваць велізарнай краінай, кіраваць шматмільённымі масамі працоўнага народа, які стаў на шлях пабудовы новага, сацыялістычнага грамадства.

Кастрычніцкая сацыялістычная рэволюцыя разбіла капіталізм і ўстанавіла дыктатуру пролетарыята. У буржуазіі былі адабраны сродкі вытворчасці. Фабрыкі, заводы, землі, чыгункі, банкі перайшлі ва ўласнасць усяго народа, у грамадскую ўласнасць. Каб вызваліць нашу краіну ад фінансавай залежнасці і эксплуатацыі чужаземных капіталістаў, савецкі ўрад адмяніў замежныя пазыкі Расіі, заключаныя царом і Часовым урадам.

Таварыш Сталін указвае, што сацыялістычная рэволюцыя была першай у гісторыі грамадства рэволюцыяй, якая не толькі разбіла ланцугі капіталізма і вызваліла народ ад сацыяльнага і нацыянальнага прыгнечання, але прынесла шырокім масам працоўных карэннае палепшанне матэрыяльнага і культурнага становішча.

Сацыялістычная рэволюцыя карэнным чынам адрозніваецца ад усіх іншых рэволюцый, якія ведала чалавечае грамадства. У сваёй гениальнай працы «Эканамічныя праблемы сацыялізма ў СССР» таварыш Сталін гаворыць, што савецкая ўлада павінна была не замяняць адну форму эксплуатацыі другой формай, як гэта было ў старых рэволюцыях, а ліквідаваць усякую эксплуатацыю і на «пустым месцы» стварыць новыя, сацыялістычныя формы гаспадаркі, бо ніякіх гатовых зачаткаў сацыялістычнай гаспадаркі ў краіне не было.

У выніку ўстанаўлення ў нашай краіне савецкай улады адкрыўся шлях да сацыялістычнай перабудовы грамадства, для ліквідацыі спрадвечнай адсталасці Расіі. Сацыялістычная рэволюцыя ліквідавала памешчыцкае землеўладанне, саслоўны

СУСВЕТНАЕ ЗНАЧЭННЕ ВЯЛІКАГА КАСТРЫЧНІКА

М. КАМЕНСКАЯ, кандыдат гістарычных навук.

ДВАЦЦАЦЬ ПЯТАГА кастрычніка (7 лістапада) 1917 года ў нашай краіне перамагла Вялікая сацыялістычная рэволюцыя, адкрыўшая сабой новую эру ў гісторыі чалавецтва — эру пролетарскіх рэволюцый. Яе арганізатарамі і натхніцелямі былі вялікія правадыры працоўных — Владзімір Ільіч Ленін і Іосіф Вісарыёнавіч Сталін. У выніку пераможнай сацыялістычнай рэволюцыі быў звергнуты часовы буржуазна-памешчыцкі ўрад, уся ўлада ў краіне перайшла ў рукі Саветаў рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў — органаў дыктатуры пролетарыята.

падзел грамадства, поўрабскае становішча жанчыны, нацыянальны ўціск і іншыя прыгонніцкія перажыткі. Гэтую велізарную работу па расчыстцы «аўгівых канюшань» старога парадку ў кароткі час прарабілі большэвікі.

Кастрычніцкая соцыялістычная рэвалюцыя ўпершыню ў гісторыі вырашыла нацыянальнае пытанне, разбіла «турму народаў», якой была царская Расія, вызваліла ад нацыянальна-каланіяльнага прыгнечання шматлікія народы краіны.

Вялікая Кастрычніцкая соцыялістычная рэвалюцыя з'явілася паваротным пунктам у сусветнай гісторыі. Гэта была першая рэвалюцыя, якой удалося разбіць ланцугі капіталістычнага рабства ў адной з буйнейшых краін свету — у Расіі. Яна разарвала ланцуг міжнароднага капіталізма і вырвала з імперыялістычнага свету «першую сотню мільёнаў людзей» (Ленін). З геніяльнай празорлівасцю і ўпэўненасцю, якія грунтаваліся на найглыбейшым веданні законаў грамадскага развіцця, В. І. Ленін указваў, што рэвалюцыя «наступныя вырвуць з такіх войн і з такога свету ўсё чалавецтва».

Пад уплывам соцыялістычнай рэвалюцыі ў Расіі ўзмацніўся рэвалюцыйны рух у капіталістычных краінах, у калоніях і поўкалоніях. Велізарныя масы працоўных аказаліся ўцягнутымі ў рэвалюцыйны паток.

Падкрэсліваючы міжнароднае значэнне Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі, таварыш Сталін указвае, што яна з'яўляецца рэвалюцыяй не ў нацыянальных рамках, а перш за ўсё рэвалюцыяй інтэрнацыянальнага, сусветнага парадку.

Соцыялістычная рэвалюцыя раскалола ўвесь свет на два лагеры, дзве сістэмы: узыходзячую сістэму соцыялізма і памираючую сістэму капіталізма. «Барацьба гэтых двух лагераў складае вось усяго сучаснага жыцця, яна напэўнае ўвесь змест цяперашняй унутранай і знешняй палітыкі дзеячоў старога і новага свету», — пісаў тав. Сталін у артыкуле «Два лагеры».

Перамога соцыялістычнай рэвалюцыі і ўстанаўленне савецкай улады ў Расіі, далейшыя поспехі соцыялістычнага будаўніцтва ў СССР з'яўляюцца велізарным рэвалюцыянізуючым фактарам для працоўных усяго зямнога шара.

У работах Леніна і Сталіна, прысвечаных міжнароднаму значэнню Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі, чырвонай ніццю праходзіць думка аб тым, што значэнне яе будзе ўзрастаць па меры росту і ўмацавання першай у свеце краіны соцыялізма.

Поспехі соцыялістычнага будаўніцтва ў Савецкім Саюзе — пабудова соцыялізма і паступовы пераход ад соцыялізма да камунізма — з'яўляюцца бліскучым таму доказам.

35 год савецкай улады паказалі ўсёму свету, што «Савецкі ўрад — самы трывалы з усіх існуючых цяпер у Еўропе ўрадаў, прычым сіла і вага Савецкай Расіі, як унутры, так і зне, растуць з дня на дзень у прамой аднаведнасці з падзеннем сілы і вагі імперыялістычных урадаў». (Сталін).

Ленін і Сталін вучаць, што перамогу соцыялістычнай рэвалюцыі ў Расіі і поспех соцыялістычнага будаўніцтва трэба разглядаць не як самааўлеваючую задачу, а як падпор'е, сродак для паскорання перамогі пролетарыята ва ўсіх краінах, як пачатак і прадпасылку сусветнай рэвалюцыі. Зазіраючы сваім празорлівым вокам у будучае Савецкай Расіі, В. І. Ленін прадбачыў, што яна пакажа прыклад усім краінам, будучае якіх ва многім з'явіцца паўтарэннем рэвалюцыйнага шляху Расіі.

У рабоце «Кастрычніцкая рэвалюцыя і тактыка рускіх камуністаў» таварыш Сталін паказаў, што ленінская тэорыя дыктатуры пролетарыята ёсць не чыста «руская» тэорыя, а тэорыя, абавязковая для ўсіх краін, і што ўслед за рэвалюцыяй у Расіі ад сістэмы імперыялізма будуць адпадаць новыя і новыя дзяржавы.

Пры гэтым таварыш Сталін падкрэслівае, што працэс адпадання ад імперыялізма раду новых краін будзе тым хутчэй

і грунтоўней, чым грунтоўней будзе ўмацоўвацца соцыялізм у першай пераможай краіне.

Геніяльныя прадбачанні В. І. Леніна і І. В. Сталіна, заснаваныя на глыбокім навуковым аналізе законаў грамадскага развіцця і ходу рэвалюцыйнага руху ва ўсім свеце, поўнаасцю апраўдваюцца.

Калі да другой сусветнай вайны існавала адзіная соцыялістычная дзяржава — Саюз Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік, то ў выніку разгрому Савецкай Арміяй фашыскай Германіі ў радзе краін цэнтральнай і паўднёва-усходняй Еўропы ўзнік лад народнай дэмакратыі. Народы Польшчы, Венгрыі, Чэхаславакіі, Балгарыі, Румыніі, Албаніі пад кіраўніцтвам камуністычных і рабочых партый сталі на шлях будаўніцтва соцыялізма. Савецкі Саюз аказвае ім у гэтай вялікай справе шматбаковую бескарыслівую дапамогу.

Па шляху соцыялістычнага будаўніцтва ідуць Германская Дэмакратычная Рэспубліка і пяцісогмільённы вялікі кітайскі народ.

Усё шырэй і ярчэй разгортваецца гераічная барацьба працоўных В'етнама, Малайі, Інданезіі, Філіпін, Егіпта і іншых краін за сваё вызваленне ад імперыялістычнага ўціску. Самааддана змагаецца за сваю незалежнасць супроць амерыканскіх агрэсараў свабодалюбівы карэйскі народ.

Наша магутная соцыялістычная Радзіма стала сусветным соцыялістычным цэнтрам, які яднае і ўзначальвае лагер міру, дэмакратыі і соцыялізма.

Савецкаму Саюзу, Камуністычнай партыі і яе правадыру таварышу Сталіну народы свету абавязаны тым, што «лагер міру і дэмакратыі ператварыўся ў магутны фактар усёй міжнароднай абстаноўкі».

Супроць лагера міру і дэмакратыі згуртоўваюцца чорныя сілы рэакцыі. У дакладзе на XIX з'ездзе ВКП(б) тав. Маленкоў указаў, што на чале агрэсіўнага, антыдэмакратычнага лагера стаяць Злучаныя Штаты Амерыкі. Амерыканскія імперыялісты праводзяць палітыку развязвання новай сусветнай вайны і, паўтараючы брэдавыя планы Гітлера, мараць аб сусветным панаванні. Гісторыю амерыканскага імперыялізма В. І. Ленін назваў «крывавай гісторыяй крывавага імперыялізма». Падзеі апошніх год цалкам пацвярджаюць гэтую характарыстыку. Амерыканскія імперыялісты яднаюць вакол сябе ўсё самае злачыннае, бруднае, чалавеканенавіснае. Яны развязалі агрэсіўную вайну ў Карэі, захапілі кітайскі востраў Тайван. Яны пагражаюць вайной усяму чалавецтву. Капіталізм стаў тормазам прагрэсу чалавецтва, а працяг авантурыстычнай палітыкі імперыялізма, якая прывяла ўжо да двух сусветных войн, з'яўляецца галоўнай небяспекай для міралюбівых народаў.

Савецкі Саюз, які паслядоўна і настойліва ажыццяўляе мірную палітыку, з'яўляецца найвялікшай сілай у агульнай барацьбе прагрэсіўнага чалавецтва за мір ва ўсім свеце.

У прамове на XIX з'ездзе партыі таварыш Сталін указаў, што брацкія камуністычныя і рабочыя партыі называюць нашу краіну, нашу Камуністычную партыю «Ударнай брыгадай» міжнароднага рэвалюцыйнага і рабочага руху. Прамова правадыра адкрыла перад усім чалавецтвам новыя ясныя перспектывы яго барацьбы за светлую будучыню, за шчасце народаў.

Вялікім патрыятычным і працоўным уздымам сустраў савецкі народ рашэнні XIX з'езда партыі. Усе савецкія людзі ведаюць, што, умацоўваючы соцыялістычнай працай магутнасць краіны, якая будзе камунізм, яны разам з тым садзейнічаюць узмацненню яе ўплыву на міжнародныя справы, умацаванню міру ва ўсім свеце. Наша вялікая соцыялістычная Радзіма стала школай для народаў усяго свету, а яе правадыр — таварыш Сталін — вялікім правадыром і настаўнікам працоўных усяго свету, сцяганосцам міру ва ўсім свеце.

ВЕЛІЧНАЯ ПРАГРАМА

З ВЕЛІЗАРНАЙ радасцю, з пачуццём глыбокай удзячнасці камуністычнай партыі і вялікаму правадыру працоўных таварышу Сталіну сустралі савецкія людзі дырэктывы XIX з'езда партыі на пятаму пяцігадоваму плану развіцця СССР на 1951—1955 гады.

Задачы, пастаўленыя XIX з'ездам партыі на новае пяцігоддзе, сведчаць аб тым, што народы Савецкага Саюза пад кіраўніцтвам слаўнай камуністычнай партыі сваёй самааданай працай зрабляць новы неацанімы ўклад у вялікую справу пабудовы камуністычнага грамадства ў нашай краіне.

Як і ў мінулых пяцігодках, у новай, пятай, пяцігодцы партыя ўдзяляе ўвагу перш за ўсё развіццю цяжкай прамысловасці. Яна зыходзіць пры гэтым з вядомага ўказання таварыша Сталіна аб тым, што «мы павінны рухаць уперад індустрыю нашай краіны, як аснову сацыялізма і як кіруючую сілу, якая вядзе ўперад народную гаспадарку ў цэлым».

У новай пяцігодцы прадугледжваецца павышэнне ўзроўню прамысловай вытворчасці, прыкладна, на 70 процантаў, пры сярэднегадовым тэмпе росту ўсёй валавой прадукцыі прамысловасці, прыкладна, на 12 процантаў. У 1955 годзе, у параўнанні з 1950 годам, павя-

лічыцца выплаўка чыгуну на 76 процантаў, сталі — на 62 процанты, здабыча вугалю — на 43 процанты, нафты — на 85 процантаў.

Аб тым, наколькі гэта праграма з'яўляецца грандыёзнай, сведчаць поспехі, дасягнутыя ў развіцці нашай індустрыі ў 1951 годзе. Адзін толькі гадавы прырост выплаўкі чыгуну ў мінулым годзе склаў 2 мільёны 700 тысяч тон, сталі — каля 4 мільёнаў тон. Савецкі Саюз выплавіў у 1951 годзе, прыкладна, столькі-ж сталі, колькі Англія, Францыя, Бельгія і Швецыя, разам узятыя. Штогадовы прырост вугалю ў нашай краіне складае 24 мільёны тон, нафты — больш 4,5 мільёна тон. Новыя заводы, уведзеныя ў строй у 1951 годзе, могуць перапрацаваць 6 мільёнаў тон нафты ў год.

Пытанні развіцця прамысловасці цесна звязаны з электрыфікацыяй краіны. Партыя заўсёды кіруецца вядомым палажэннем В. І. Леніна: «Камунізм ёсць савецкая ўлада плюс электрыфікацыя ўсёй краіны».

У новым пяцігадовым плане партыя намячае рост выпрацоўкі электраэнергіі, прыкладна, на 80 процантаў. Калі мець на ўвазе, што ў 1950 годзе выпрацавана больш 90 мільярдаў кілават-гадзін электраэнергіі, то к канцу 1955 года яе будзе выпрацоўвацца больш 160 мільярдаў кілават-гадзін. Калі на ініцыятыве В. І. Леніна ў 1920 годзе прымаўся план ГОЭЛРО, які прадугледжваў на працягу 15 год давесці ў краіне выпрацоўку электраэнергіі да 8 мільярдаў кілават-гадзін, то гэта здавалася фантазіяй. А цяпер у нашай краіне выпра-

цоўваецца электраэнергія амаль у 60 раз больш, чым да рэвалюцыі, і ў 200 раз больш, чым у 1920 годзе.

Трэба мець на ўвазе, што адзін процант прыросту прадукцыі ў год прадстаўляе сабой штораз большую велічыню. Так, у 1938 годзе адзін процант электраэнергіі складаў у нас 390 мільёнаў, у 1950 годзе — ужо 900 мільёнаў, а ў 1955 годзе складзе, прыкладна, 1 600 мільёнаў кілават-гадзін. Адной кілават-гадзінай можна выканаць адну з наступных работ: зрабіць дзве пары абутку, вырабіць 10 метраў баваўняных тканін, выпечы 88 кг хлеба, прадэманстраваць 4 разы кінафільм, выдаць электрадойкай 45 кароў і г. д.

Агульная магутнасць электрастанцый за гады пятай пяцігодкі ўзрастае ўдвая, а гідрастанцый — утроя.

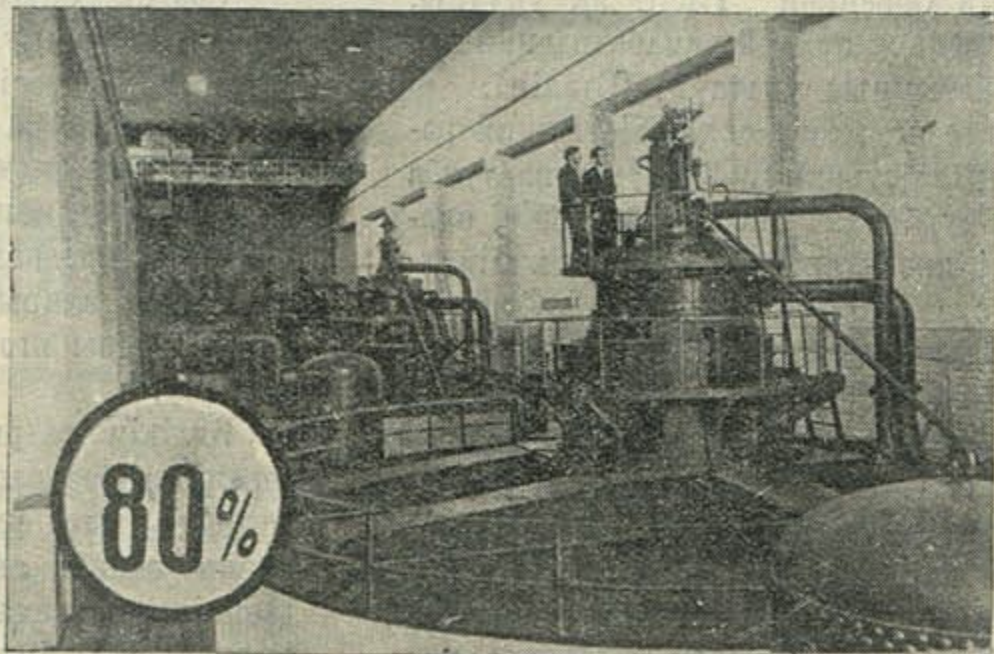
У новай пяцігодцы будзе ўведзена ў строй Куйбышэўская ГЭС магутнасцю ў 2 100 тысяч кілават, а таксама Камская, Горкаўская, Мінгечаўская, Усць-Каменагорская і іншыя электрастанцыі агульнай магутнасцю каля двух мільёнаў кілават. А энергамагутнасці, уведзеныя ў адным толькі 1951 годзе, роўныя пяці такім буйным электрастанцыям, як Днепрагэс (буйнейшая ў Еўропе).

Узровень прамысловай вытворчасці за пяцігоддзе павінен павысіцца, прыкладна, на 70 процантаў. Можна сабе ўявіць, колькі гэта дасць прадукцыі, калі мець на ўвазе, што ўжо ў 1950 годзе ў нашай краіне ў адну хвіліну ра-

Так павялічыцца выплаўка чыгуну ў 1955 годзе ў параўнанні з апошнім годам чацвертай пяцігодкі.

На здымку: адгрузка чыгуну з Варашылаўградскага металургічнага заводу імя Варашылава для вялікіх будоўляў камунізма.

Гэтая лічба паказвае рост электраэнергіі ў 1955 годзе ў параўнанні з 1950 годам.

На здымку: машынны зал Раухіальскай гідраэлектрастанцыі на Карэльскім пераахэйку.

Так павялічыцца валавы вай пяцігодцы ў параўнанні з апошнім годам. На здымку: камбайна ўраджаю.

А НОВАЙ ПЯЦІГОДКІ

бочага дня вытваралася: 111 тон чыгуну, 1 426 тон вугалю, 1 чыгуначны вагон, 3—4 аўтамабілі, 75 трактараў і іншых сельскагаспадарчых машын, 5—6 пакояў гарадскога будынка, 5 сельскіх дамоў, 32 000 метраў тканін, 2 200 пар абутку, дзесяткі тон паперы і вялікая колькасць іншых прамысловых вырабаў.

Каб забяспечыць такі рост прамысловасці, партыя намеріла цэлы рад мерапрыемстваў.

Перш за ўсё рост прамысловай вытворчасці будзе забяспечаны за кошт капітальнага будаўніцтва. Калі аб'ём капітальных укладанняў у прамысловасць за гады чацвертай пяцігодкі дазволіў аднавіць і пабудаваць 6000 прадпрыемстваў, то новым пяцігадовым планам прадугледжана павелічэнне дзяржаўных капітальных укладанняў, прыкладна, у два разы. Гэта значыць, што ў новай пяцігодцы будзе пабудавана амаль у 2 разы больш, чым у папярэдняй.

Побач з будаўніцтвам новых значна ўзрастуць вытворчыя магутнасці дзеючых прадпрыемстваў ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. У пятым пяцігоддзі, у параўнанні з чацвертым, увод у дзеянне вытворчых магутнасцей па чыгуну павялічыцца, прыкладна, на 32, па сталі — на 42 проценты. А варта прыпомніць, што ў 1951 годзе толькі за кошт больш прадукцыйнага выкарыстання доменных і мартэнаўскіх печаў было атрымана дадаткова 1 300 тысяч тон чыгуну і 1 350 тысяч тон сталі.

раджай збожжа ў 1950 годам.

а аграгат на ўборцы

У новым пяцігоддзі магутнасці заводаў па пярвочнай апрацоўцы нафты павялічацца, прыкладна, у два разы. Калі ўсю нафту, якую Савецкі Саюз будзе здабываць па плане ў 1955 годзе, перапрацаваць на бензін, то ім можна заправіць каля 19 мільёнаў машын для прабегу кожнай дзесяці тысяч кіламетраў.

Развіццё прамысловасці нямысліма без адпаведнага росту машынабудавання. У новым пяцігоддзі прадугледжваецца рост прадукцыі машынабудавання і металаапрацоўкі, прыкладна, у два разы.

Машынабудавання з'яўляецца базай магутнага тэхнічнага прагрэсу ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Новая тэхніка дае новую, нябачаную ў гісторыі капіталізма прадукцыйнасць. Машыны новай пяцігодкі — гэта магутныя экскаватары, бульдозеры, самазвалы, земснарады. Без падобных машын нельга забяспечыць патрэбных тэмпаў будаўніцтва.

Комуністычная партыя змагаецца за новы магутны ўздым сельскай гаспадаркі.

Асноўнай задачай у сельскай гаспадарцы з'яўляецца барацьба за далейшае павышэнне ўраджайнасці ўсіх сельскагаспадарчых культур, павелічэнне грамадскага пагалоўя жывёлы пры адначасовым значным росце яе прадукцыйнасці.

У пракце дырэктыў партыі па пятым пяцігадовым плану намечана павялічыць валавы ўраджай збожжа на 40—50 процантаў. Валавы ўраджай збожжавых за апошнія некалькі год у на-

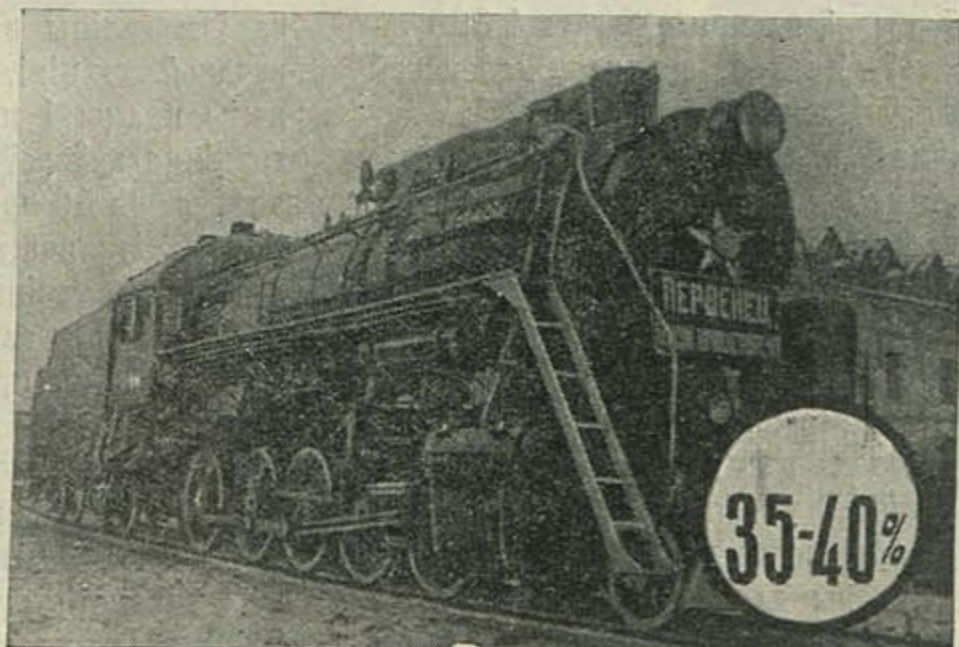
шай краіне штогод перавышае 7 мільярдаў пудоў. Павелічэнне яго на 40—50 процантаў азначае, што к 1955 году валавы ўраджай збожжа павінен перавысіць 10 мільярдаў пудоў.

Бавоўны-сырца краіна павінна сабраць к канцу пяцігоддзя на 55—65 процантаў больш, чым у 1950 годзе. А ў нас-жа ўжо ў 1951 годзе было сабрана бавоўны больш, чым у вядомых сваёй культурай бавоўны Індыі, Пакістане і Егіпце, разам узятых.

З адной тоны бавоўны-сырца можна вырабіць 2 700 метраў баваўняных тканін, да 110 кг масла, 16 кг мыла і атрымаць вялікую колькасць макухі.

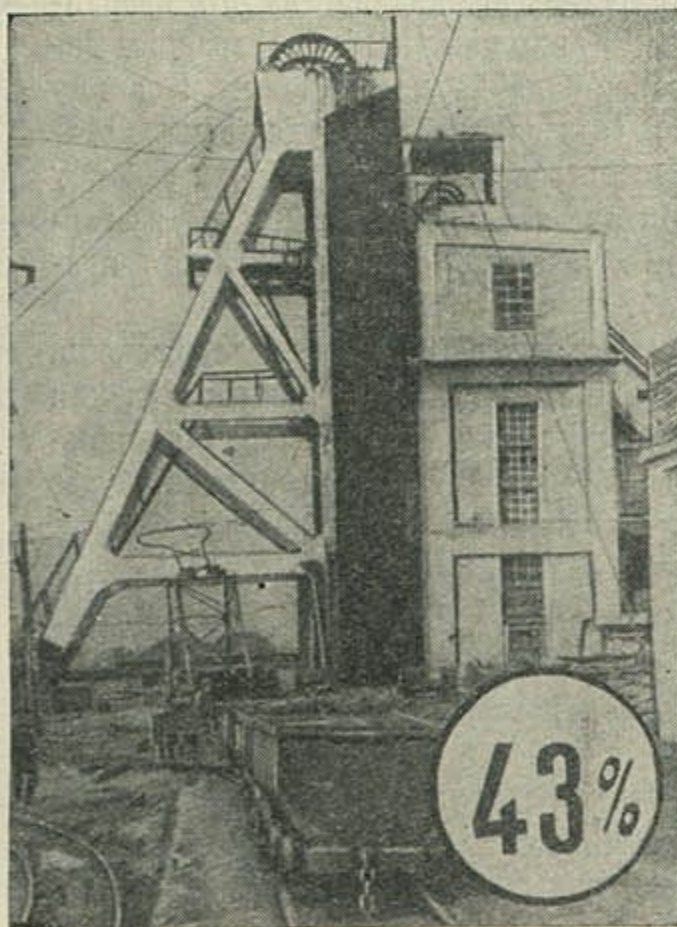
У 1955 годзе сельская гаспадарка павінна даць краіне цукровых буракоў на 65—70 процантаў больш, чым у 1950 годзе, а ўжо ў 1951 годзе іх было сабрана больш 27 мільёнаў тон. К канцу пятай пяцігодкі краіна павінна атрымаць ільновалакна на 40—50 процантаў больш, бульбы — на 40—45 процантаў больш, чым у чацвертым пяцігоддзі.

У новым пяцігоддзі значна павялічыцца пагалоўе жывёлы і асабліва яе прадукцыйнасць. Так, мяса і сала краіна атрымае на 80—90 процантаў больш, малака — на 45—50 процантаў, воўны — у 2—2,5 раза.

Настолькі вырасце грузаабарот чыгуначнага транспарту ў 1955 годзе ў параўнанні з 1950 годам.

На здымку: паравоз «Перамога» Бранскага паравозабудаўнічага завода.

Так узрасце здабыча вугалю за пяцігоддзе. На 50 процантаў павялічыцца здабыча вугалю для каксавання.

На здымку: механізаваная выгрузка пароды на шахтах трэста «Арцёмвугаль», Приморскі край.

Вось наколькі ўзрасце колькасць месц у дамах адпачынку для працоўных нашай краіны ў 1955 годзе ў параўнанні з апошнім годам папярэдняй пяцігодкі.

На здымку: уначным санаторы аўтазавода імя Сталіна. Работніцы заводу ў пакоі адпачынку.

У 1951 годзе колькасць жывёлы ў СССР павялічылася амаль на 14 мільёнаў галоў. Калі гэтую колькасць жывёлы паставіць на 4 у рад і выстраіць у адну калону, то яна зойме адлегласць ад Масквы да Владзівастока.

У цэнтры ўвагі партыі паранейшаму застаецца задача далейшай механізацыі работ у сельскагаспадарчай вытворчасці. За гады новай пяцігодкі магутнасць трактарнага парка МТС павінна быць павялічана, прыкладна, на 50 процантаў. На столькі-ж павінна ўзрасці дзеянняя выпрацоўка на трактар. К канцу 1955 года намячаецца завяршыць механізацыю асноўных палявых работ у калгасах, а таксама шырока разгарнуць механізацыю працаёмкіх працэсаў.

Велізарныя работы прадугледжваюцца ў галіне далейшага ажыццяўлення сталінскага плана пераўтварэння прыроды. 5 мільёнаў гектараў зямлі будзе пакрыта ляснымі насаджэннямі.

Намячаецца будаўніцтва арашальных і абводняльных сістэм у зоне Волга-Данскога канала і на базе скарыстання электраэнергіі Куйбышэўскай ГЭС. Вялікія работы будуць праведзены на арашэнню зямель у цэнтральна-чарназёмнай вобласці, Сярэдняй Азіі, Закаўказзі і іншых раёнах краіны.

Аб тым, якое значэнне маюць работы па абводненню і арашэнню зямель, сведчыць той факт, што толькі новыя паліўныя палі ў раёнах вялікіх будоўляў кунізму дадуць краіне пшаніцы больш, чым збіраюць у Канадзе,

і ў чатыры разы больш, чым у Аргентыне. А гэтыя краіны лічацца буйнымі вытворнікамі пшаніцы ў капіталістычным свеце.

На адкрыцці Волга-Данскога канала імя В. І. Леніна старшыня калгаса імя Андрэева Аксанага раёна паказаў сноп, сабраны з поля, на якім ураджай дасягнуў 300 пудоў з гектара.

Грандыёзныя мерапрыемствы намячаюцца па асушэнню балот у Прыбалтыцы, Барабінскай нізіне, на Беларусі, Украіне і ў іншых рэспубліках. Працоўныя Савецкай Беларусі з вялікай радасцю сустрэлі вестку аб тым, што ў новай пяцігодцы партыя намячае работы па асушэнню Палескай нізіны. Спрадвечная мара народа аб асушцы Палесся будзе ажыццёўлена.

Новы пяцігадовы план прасякнут бацькоўскімі клопатамі нашай партыі аб росце матэрыяльнага добрабыту і культурнага ўзроўню працоўных мас.

Нацыянальны даход СССР павялічыцца за пяцігоддзе не менш як на 60 процантаў. Не менш як на 70 процантаў прадугледжваецца павелічэнне вытворчасці прадукцыі лёгкай і харчовай прамысловасці. Значна будзе расшырана вытворчасць папярковых і шарсцяных тканін, штучнага валакна, абутку, адзення, цукру, масла, мясных, малочных, рыбных і гароднінных кансерваў і г. д.

Прадугледжваецца павышэнне рэальнай заробтнай платы рабочых і служачых, з улікам зніжэння рознічных цэн не менш як на 35 процантаў, а даходаў калгаснікаў (у грашовым вылічэнні) не менш як на 40 процантаў у параўнанні з 1950 годам.

У гарадах і рабочых пасёлках будуць пабудаваны новыя жылыя дамы па лініі дзяржаўнага будаўніцтва (не лічачы індывідуальнага будаўніцтва з дапамогай дзяржаўнага крэдыта) агульнай плошчай каля 105 мільёнаў квадратных метраў. А 105 мільёнаў квадратных метраў жылой плошчы — гэта 1 600 такіх дамоў-гігантаў, як на Смаленскай плошчы ў Маскве.

Значна палепшыцца медыцынскае і культурнае абслугоўванне працоўных.

У дырэктывах па пяцігадовому плану ўказваецца на неабходнасць завяршыць пераход ад сямігадовай адукацыі да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі (дзесяцігодка) у сталіцах рэспублік, гарадах рэспубліканскага падпарадкавання, у абласных, краевых і буйных прамысловых цэнтрах і падрыхтаваць умовы для ажыццяўлення ў наступнай пяцігодцы ўсеагульнай сярэдняй адукацыі ў астатніх гарадах і сельскіх мясцовасцях. На плане намячаецца павялічыць будаўніцтва школ на 70 процантаў у параўнанні з

Настолькі вырасце вытворчасць прадукцыі лёгкай і харчовай прамысловасці ў новай пяцігодцы.

На здымку: новыя тканіны, выпушчаныя фабрыкай Нова-Іванаўская мануфактура.

1946 — 1950 гадамі. Павялічыцца выпуск спецыялістаў з сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў.

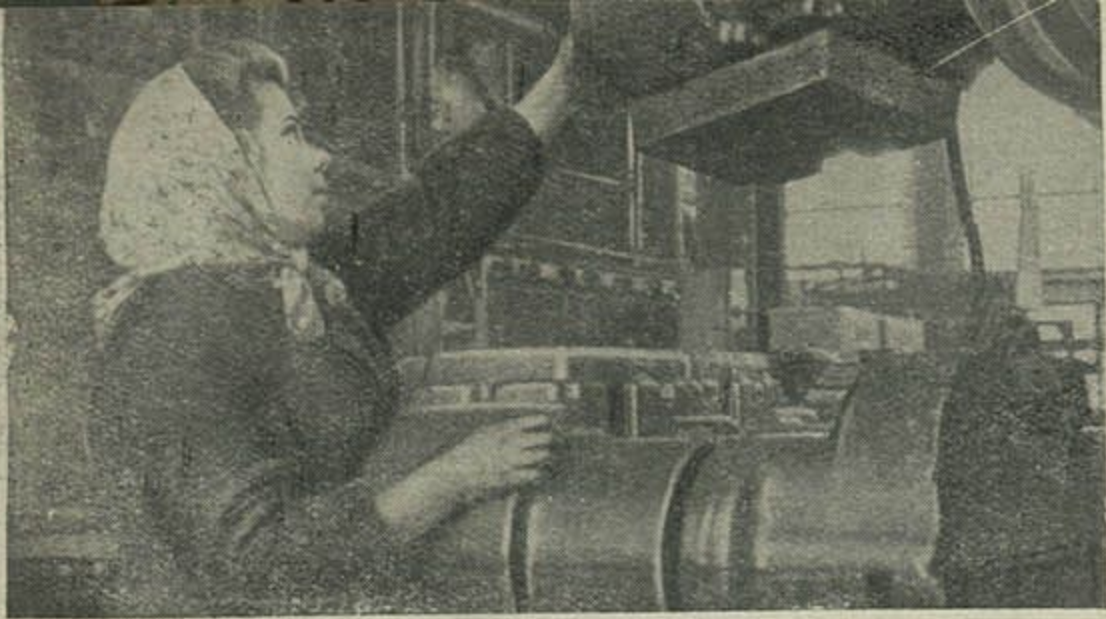
Велізарныя мерапрыемствы намячаюцца па ажыццяўленню ў сярэдняй школе політэхнічнага навучання.

Для выканання грандыёзнейшых задач, намечаных у новым пяцігадовым плане, патрабуецца самаадданая праца ўсіх савецкіх людзей. Велізарны размах усенароднага соцыялістычнага спаборніцтва, новыя метады стаханавскай работы ў гады чацвертай пяцігодкі дазволілі перавыканаць заданні намечанага плана. Улічваючы гэта, партыя намячае новы план работ для паспяховага будаўніцтва куністычнага грамадства.

У дырэктывах па пяцігадовому плану прадугледжваецца рост прадукцыйнасці працы на аснове ўкаранення ва ўсе галіны народнай гаспадаркі перадавой тэхнікі, палепшання арганізацыі працы і павышэння культурна-тэхнічнага ўзроўню працоўных, прыкладна, на 50 процантаў. Падваенне аб'ёму капітальнага будаўніцтва ў новай пяцігодцы павінна быць забяспечана ў значнай меры за кошт павышэння прадукцыйнасці працы, зніжэння сабекошту.

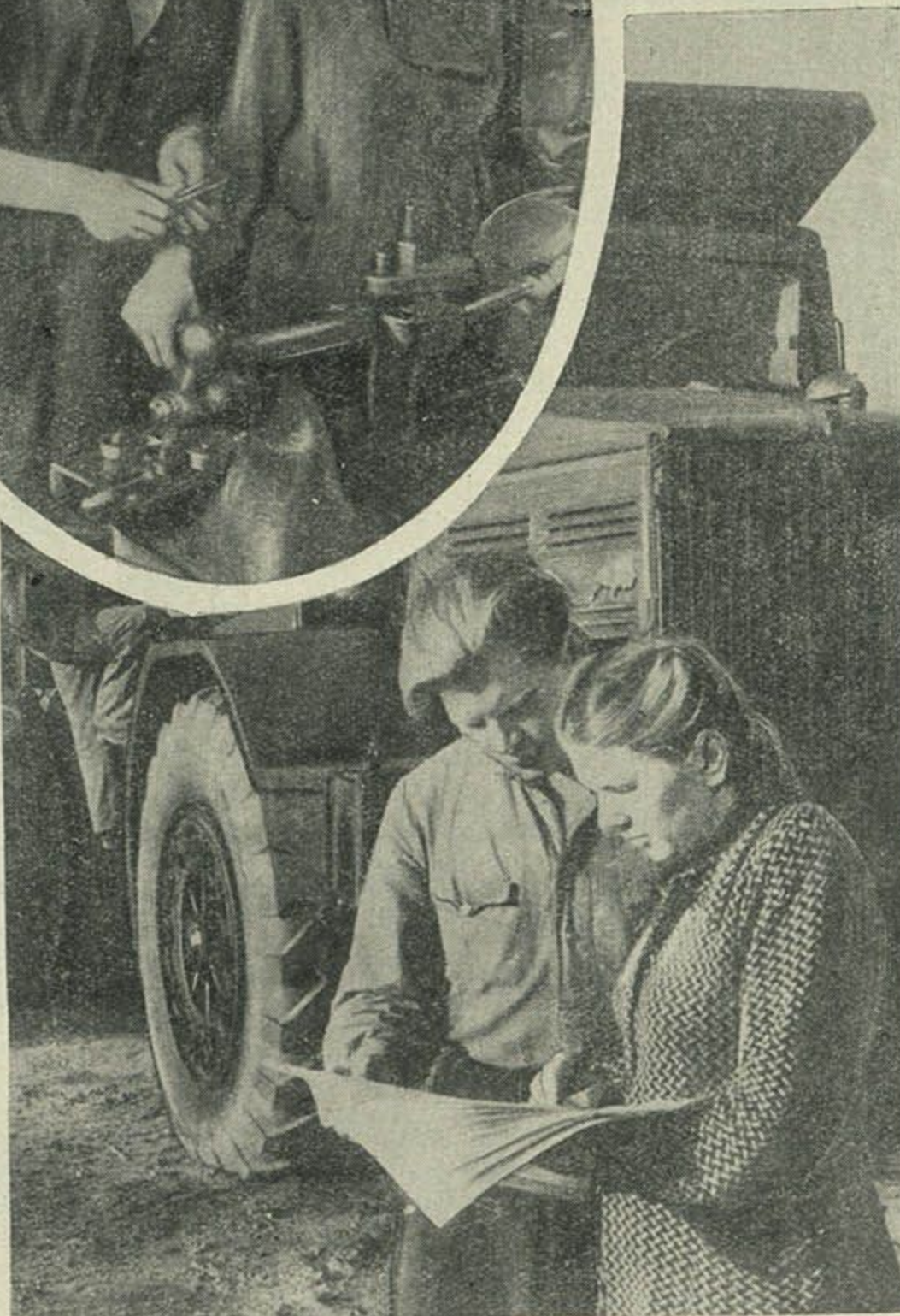
Пяты пяцігадовы план зноў дэманструе перад усім светам вялікую жыццёвую сілу соцыялізма, карэнныя перавагі соцыялістычнай сістэмы гаспадаркі перад капіталістычнай. Ён з'яўляецца яркім сведчаннем мірнага куністычнага будаўніцтва ў нашай краіне.

Г. СМЫСЛОУ

ПРАЦОЎНАЯ ВАХТА МІНЧАН

Працоўныя Мінска — сталіцы нашай рэспублікі сустрэлі XIX з'езд ВКП(б) новымі вытворчымі поспехамі. На здымках: у версе злева: лепшая работніца чыгуналіцкага цэха трактарнага завода В. Козырава на апрацоўцы стрыжняў каробкі хуткасцей выконвае зменнае заданне на 180—200 процантаў. Справа: комсамольска-маладзёжная брыгада падсобных рабочых у складзе Еўдакіі Валасач (брыгадзір), Валянціны Палянскай і Ніны Варнак на будаўніцтве палаца культуры штодзённа выконвае да паўтары нормы ў змену. У авале: токары-скараснікі інструментальнага завода імя Чкалава Валянціна Лысова (злева) і Тамара Стрыгельская выконваюць норму на 215 процантаў пры выдатнай якасці прадукцыі.

Прадзільшчыца тонкасукоднага камбіната Леа-кадзія Аношка ў чэсць XIX з'езда партыі эканоміла 78 кілаграмаў сыравіны на суму 2314 рублёў. Яе паказчыкі — 120—123 процанты дзённага задання пры выдатнай якасці прадукцыі.

Аўтамабільны завод датэрмінова завяршыў гадавую праграму паставак магутных самазвалаў для вялікіх сталінскіх будоўляў. Работнікі аддзела збыту А. Канапацкая і А. Лемеш афармляюць дакументы на адпраўку чарговай партыі 25-тонных самазвалаў.

Фото К. Якубовіча, Р. Марата, А. Дзіглава.

ЛЕС, НАРОДЖАНЫ КАСТРЫЧНІКАМ

Е. ДЗМІТРЫЕЎ

ТАЦЯНА Осіпаўна Чуясава, невысокая малажавая жанчына ў касцюмным жакеце і проста павязанай свежай хусцінцы, з газетай падмышкай, спынілася на вузкім драўляным мосціку і міжволі залюбавалася так даўно знаёмымі ёй відамі.

Вераснёўскае сонца яшчэ не вышла з-за лесу, што раскінуўся за ракой, але высачэзныя трубы папяровага камбіната былі ўжо асветлены больш чым да паловы. Зябікі ружаваты водсвет калыхаўся ля плаціны. У быстрай, па-асенняму празрыстай вадзе ля жоўтага дна цямнела нерухома стайка рыбак. Белы абеліск і вербы, што над ім нахіліліся, адбіліся ў ясным ціхаводдзі.

Увесь Добруш адкрываўся адсюль. Па адзін бок узвышаўся над акуратнымі рабочымі домамі светлы будынак школы, па другі — такі-ж светлы Дом культуры камбіната, перад якім у густой зелены ярка бялелі два бюсты — Пушкіна і Маякоўскага. Белізна скульптур была з сіняватым адлівам і да таго свежай, што здавалася, нібы высечаны яны з сучальнай глыбы рафінаду.

Хоць час быў ранні, па шасе, падскакваючы, праносіліся грузавікі і легкавыя машыны. Чуліся недалёкія гудкі паравозаў. Паскрыпвала падвесная электрычная дарога. Шумела Іпучь ля мастоў на вадаскідах, і ў згодзе з ёю гулі турбіны электрастанцыі. Чалавеку, які не любіць глухой цішыні, добра думалася пад гэтую прывычную мелодыю працы. Тацяна Осіпаўна абалерлася на прылы. Маршчынкі на яе смуглявым твары неяк раптам сталі прыкметней. Вочы, амаль юныя, з жвавымі іскаркамі, пацямнелі, сталі глыбей. Яны глядзелі кудысьці ўдалеч: не ў далеч прасторы, а ў далеч мінулага.

Тут Тацяна Осіпаўна нарадзілася. Тут прайшло амаль усе яе жыццё. Вунь там, дзе высіцца зараз чырвоная цагляная гасцініца, дзе будуецца новыя дамы, сцяною стаяў дрымучы бор. Мясцічка было сярод лесу. Ад станцыі прыходзілася ісці лесам. Ранняя вясной і позняя восенню лепш не пазніся: грязь непразная і цемра — хоць вока выкалі. А вось старая хата, у якой некалі тулілася царкоўна-прыходская школа. Асела яна, нахілілася, дах заімшэў, зусім стаў зялёны.

Са школай у Тацяны Осіпаўны звязаны нярадавыя ўспаміны. Вучобу яна пакінула з другога класа. Не сцяпела прыніжэння. Паставіў поп на калені за тое, што закон божы як трэба не вывучыла. А характар Таня мела бацькаў — непакорны. «Не пайду больш у школу, — заявіла яна, — лепш паступлю на фабрыку».

Фабрыка... З ёю звязаны не толькі лёс самой Тацяны, але

і лёс яе бацькі Осіпа Грыгор'евіча Міхалькова. Пяцьдзесят пяць год прапрацаваў ён рольшчыкам у папяровым цэху. Ён і Тані дапамог паступіць у пакамерны цэх сартыроўшчыцай — упрасіў начальства. Дзесяцігадовай дзяўчынкай стала Таня на рабочае месца.

Таго часу не забыць ёй ніколі. Вось праходзіць Таня па захламленим фабрычным дварэ. З дзвярэй анучнага цэха жанчыны выносяць парадзіху і загорнутае ў анучы дзіця. Пакусаныя да крыві губы маладой жанчыны пакутліва сціснуты, валасы растрэпаны. А жывы ружовы камочак капюшыцца ў брудных анучах. Смуроднае спіртае паветра, здавалася, застрала ў горле. А словы пажылой работніцы: «Што-ж, такая наша баб'я доля» — да гэтага часу гучаць у вушах.

Вось па цэху праходзіць паджары, чырвонашчокі прыдзіра-майстар, самы заўзятый халуй князя Паскевіча (гаспадара фабрыкі). Ён спыняецца каля Тані, пачынае корпацца ў кіне паперы. І раптам шыя яго чырванее. Ён паварачваецца да дзяўчынкі і б'е яе па твары кулаком. У вачах бліснулі іскры. Твар так і абпаліла. На губах — салёны смак крыві. Але змоўчала. Таму, што ўжо разумела: фабрыка — не школа, кінуць нельга: застанешся без кавалка хлеба.

Цяжэй было перанесці здзекі і пабоі над маці Елізаветай Макараўнай. Старэйшага брата Грышу з таварышом паліцэйскі пасадзіў у кутузку (так называлі тады ў нас карцэр). Прыстаў пагражаў, што ўняча Грышу на катаргу за тое, што ён спяваў з таварышом нейкую забароненую песню. Маці поўзала ў яго нагах, прасіла літасці. Вярнулася яна дамоў уся ў сіняхах. Тады вось і далі клятву браты Грыша і Ваня адпомсціць крывасмокам за ўсе іх здзекі над народам. І яны стрымалі слова.

Абодва браты Тані сталі рэвалюцыйнымі матросамі, большэвікамі; абодва ўдзельнічалі ў звяржэнні ўлады памешчыкаў і капіталістаў. Грышу асабліва паншаслівілася. Ён служыў на легендарным крэйсэры «Аврора» і ўдзельнічаў у штурме Зімовага палаца. Доўга захоўвала сястра пажоўклыя лісткі іх пісем, як самую дарагую памяць аб незабыўных днях Вялікага Кастрычніка.

Совецкая ўлада падняла і ўзвысіла радавую работніцу папяровай фабрыкі Тацяну Осіпаўну. У асобе сваіх аднагодак — работніц-актывістак — яна знайшла выдатных таварышоў і сама стала актывісткай, застрэльшчыцай многіх выдатных па-

чынанняў на фабрыцы.

Добрага чалавека сустрэла Таня на сваім шляху і ў асобе Івана Ільіча Чуясава, які стаў яе мужам. Добраахвотнік грамадзянскай вайны, сумленны, працавіты таварыш, друг жыцця.

Тацяна Осіпаўна так паглыбілася ва ўспаміны, што ўздрыгнулася, калі яе паклікала адна з лепшых работніц цэха, стаханаўка Еўдакія Талкачова:

— Ці не Тацяна Осіпаўна? Здалёк цябе і пазнаць цяжка. Я думала, дзяўчына якая стаіць...

— Ды вось, заглядзелася на гэтае хараство... маладосць успомніла...

Сонца паказалася з-за лесу, і ад яго бляску абедзве жанчыны жмурыліся.

— А мы не спознімся? — спытала Еўдакія Іванаўна.

— Ды не. Глядзі вунь, — і Тацяна Осіпаўна паказала на вялікі электрычны гадзіннік ля ўваходу ў камбінат, — яшчэ цэлых сорок мінут да гудка.

— Яшчэ адна пляцёрка! — гаворыць Валодзя сваёй маці.

Хутка, амаль бягом, Тацяна Осіпаўна паднялася на другі паверх. На сценах цэхаў стракацелі плакаты, у якіх гаварылася аб усеагульным перадз'ездаўскім працоўным уздыме на камбінаце.

Да Чуясавай падыйшла Зінаіда Бугоркіна — брыгадзір і сакратар цэхавай партарганізацыі. У гэты час Тацяна Осіпаўна скідала хустку.

— Сівець, Осіпаўна, пачынаеш, — сказала Зінаіда Ільнічна. — Усе валасы спераду белыя.

— А ты толькі што заўважыла?

— Калі-б хто сказаў мне пра гэта — не паверыла-б. Проста немагчыма ўявіць цябе сівеючай.

— Што зробіш? Вайна маладосць адабрала. Як убачыла, што фашысты ўкінулі маю Раечку ў душагубку разам з іншымі комсамольцамі, што дапамагалі партызанам, ды як павезлі на лютую смерць — адчула, што абарвалася маладосць.

Губы Тацяны Осіпаўны нервова задрыжэлі.

— А ты не плач. Такімі дзецьмі ганарыцца трэба.

— Я і ганаруся. А ўсё-такі я маці...

Зінаіда Ільнічна, каб перамяніць размову, спытала пра старэйшага сына:

— А як Іван Іванавіч? Партыйную школу ўжо скончыў?

— Ваню другім сакратаром Камянецкага райкома партыі выбралі. Гэта ў Брэсцкай вобласці. Тэлеграму прыслаў.

— А Людэчка?

— А Людэчка ў суседнім з ім раёне старэйшай піонерважатай у школе працуе. Нядаўна аб ёй на радыё чула. Першае месца на вобласці ў спаборніцтвах па плаванні заняла.

— Пішучь і мае, Осіпаўна. І Надзя, і Валянцін, абодва на трэці курс перайшлі. Толькі Валянцін пайшоў на педагога, а Надзя ў фінансава-эканамічны паступіла. Так што нам, Осіпаўна, маладзец трэба, а не старыцца...

Памаўчаўшы, яна дадала:

— Што я хачу цябе папрасіць: правядзі ты сёння ў абедзенны перапынак гутарку з рабочымі. Наш раён першым у рэспубліцы закончыў збожжапастаўкі, поўнасю разлічыўся з дзяржавай. Гэта яшчэ больш узніме рабочых на лепшае выкананне перадз'ездаўскіх абавязацельстваў. Тым больш, калі скажаш пра гэта ты — старая рабочая, лепшая стаханаўка. Я табе і газету прынасла.

— Газета не патрэбна. Я сваю прынесла. Вось бачыш, чырвоным алоўкам абвясла, што чытаць...

Работа Тацяны Осіпаўны на першы погляд здаецца вельмі прастай. Левай рукой яна бярэ стопку паперы. Адзін край стопкі разводзіць падобна вееру. І хутка слізгаюць пальцы яе правай рукі, імгненна выходзячы са стопкі непрыгодныя лісты і адкладваючы іх у бок. А непрыгоднымі ліцацца лісты не толькі з плямамі або надарвання, але і тыя, якія хоць ледзь-ледзь адрозніваюцца адценнем колеру. Ненатрэніраваным вокам адразу і не заўважыш розніцы ў афарбоўцы. Але пальцы Осіпаўны слізгаюць так, што цяжка ўлавіць іх рухі. Праз яе рукі праходзяць сотні тысяч лістоў, і не было выпадку, каб яна прагледзела.

На камбінаце — строгі кантроль. Божная сартыроўшчыца мае свой нумар. І калі ў яе кіне выявіцца хоць адзін ліст браку, — ёй вяртаецца нумар. Нумар Тацяны Осіпаўны — 1058 — славуты тым, што ён ніколі не вяртаўся за ўсё яе доўгія гады работы на камбінаце. Яна выдатніца не толькі па якасці. Яна заўсёды была ініцыятарам стаханаўскага руху і сама падае прыклад. Хоць ёй пяцьдзесят з лішнім год, яна заўсёды выконвае сваю вытворчую норму на 150—180 проц.

Побач з Тацянай Осіпаўнай працуюць такія-ж, як і яна, старыя кадравыя работніцы, з такімі-ж цікавымі, багатымі зместам біяграфіямі. Еўдакія Шкаруба, Мар'я Драганавы, Ірына Чыкізава, Надзя Храпункая. Начальнік цэха Васіль Балуюкоў гаворыць, як аб самым цудоўным, аб іх дружбе, аб іх добрай рабочай спайцы, якая дапамагае цэху з гонарам

выконваць абавязацельствы. Цэх дае прадукцыю выдатнай якасці. За мінулы месяц ён выканаў праграму на тры дні раней тэрміну і даў звыш плана сто пяцьдзесят тысяч рублёў прыбытку дзяржаве.

Вось чаму скромная фатаграфія Тацяны Чуясавай разам з картачкамі іншых лепшых людзей нязменна знаходзіцца на Дошцы гонару ў цэху і ў клубе камбіната. А імя Тацяны Осіпаўны з павагай вымаўляюць не толькі рабочыя камбіната, але і жыхары горада. У кватэры Тацяны Осіпаўны каля партрэта таварыша Сталіна вісіць ганаровая грамата.

У доме Чуясавых вокны свецяцца асабліва позна. Тацяна Осіпаўна, управіўшыся па гаспадарцы, звычайна бярэцца за чытанне або садзіцца напісаць пісьмо, заветку ў газету, склаці план грамадскай работы. Яна — член камісіі рабочага кантролю, страхдэлегат, агітатар.

Сёння яна засядзелася пазней звычайнага. Паклаўшы ў паспелы Валодзю, яна з мужам доўга чытала «Правду», дзе надрукаваны вельмі цікавыя артыкулы аб новым пяцігадовым плане. Потым дастала і перачытала пісьмы сына, дачкі і братоў. Пачала глядзець іх фатаграфіі. Углядалася ў бясконца дарагія рысы. Вось старэйшы брат, ужо не Грыша, а Грыгорый Осіпавіч. На яго фуражцы — залатая парча і на пагонах — адміральскія зоркі. «Добра пражыў, браток, жыццё, — шэпча Тацяна Осіпаўна, — ганаруся табой». А вось і другі брат — Іван Осіпавіч. Ён зараз працуе інжынерам на адным з ленінградскіх заводаў. Тацяна Осіпаўна не раз у яго гасціла. «Але і за нас з Іванам Ільічам чырванець вам, родныя мае, не прыходзіцца. Мы, хоць і простыя рабочыя, а на лёс свой не скардзімся. І людзі нас не чураюцца, шануюць і паважаюць. І дзецям дарога шырока адкрыта. Родная камуністычная партыя, любімы правадыр таварыш Сталін клапаціцца аб нас, аб нашым светлым вялікім лёсе».

Т. О. Чуясава за работай.

Т. О. Чуясава (першая злева) у клубе камбіната.

Алена ВАСІЛЕВІЧ

У камандыроўку, як і заўсёды, збіраюся з лёгкім хваляваннем: радуюць і чамусьці крышку трывожаць новыя сустрэчы, новыя мясціны...

І вось машына імчыцца па гладкім, як люстра бліскучым шасе. Адна другой змяняюцца карціны знаёмага краявіду. На ўзгорку густы чубок чарнаватага сасонніку, унізе, у лашчыне, белай пенай закіпае грачанае поле, далей, абапал дарогі, — знаёмы лес, а потым зноў калгаснае поле, жытнёвае і пшанічнае, бязмежнае, як мора.

Многа на Беларусі маляўнічых куточкаў. І чым глыбей падасіся, тым маляўнічэй і мілей яны сэрцу.

Тэалін — адна з такіх мясцін. Тут усё адразу бярэ цябе ў палон, чаруе погляд і неадступна кліча да сябе: неспакойная Рось у зялёных берагах, мясцінамі густа захутаных лазняком; стары векавы парк, дзе рыжай маланкай сігаюць у голлі вавёркі; лес на ўзгорку, адкуль бялеюць будынкі піонерскага лагера, і, нарэшце, сам дом адпачынку работнікаў саўгасаў пад той-жа назвай «Тэалін!»

Тысячы гектараў зямель сучаснай Гродзенскай вобласці належалі некалі польскім магнатам — графам Патоцкім. Сяляне-старажылы навакольных вёсак добра памятаюць гэтыя часы бясконцых гулянак ды папоек у графскіх маёнтках.

У 1890 годзе ў Падрось (сучасны Тэалін) прыехаў з Парыжа малады пляменнік графа. Агляд дзядзькавых зямель, што маляўніча раскінуліся тут, акружаныя з двух бакоў хвойнымі лясамі, а з трэцяга векавым паркам, прывёў яго ў захваленне. Атрымаўшы ад дзядзькі Падрось у падарунак і аддаўшы загад перабудаваць тут усё на свой густ, малады граф зноў укаціў у Парыж. А праз некаторы час вярнуўся назад з маладой жонкай французжанкай Тэалай.

З таго часу пачалася нечуваная тут гульба, перад якой памізарнела ўсё, што рабілася ў маёнтку дагэтуль. Ранейшым засталася адно: суровая забарона сялянам, пад пагрозай жорсткай кары, пераходзіць мяжу графскіх уладанняў.

Аднак Тэалін, як і іншыя ўцехі, маладому графу, які прывык да жыцця за граніцай, хутка надакучыў. І ён прадаў яго пані Кашынай, а тая, заняўшы гэты цудоўны куток, неўзабаве спусціла яго другому пану — Дабычыну.

Так дараваліся, прадаваліся і выменьваліся польскімі панамі цудоўныя беларускія мясціны, а разам з імі прадаваліся і выменьваліся людзі — сяляне, што жылі тут і гнулі цэлы свой век спіну на паную.

З гісторыяй мінулага і сучаснага Тэ-

ліна, а таксама біяграфіямі людзей, якія тут працуюць і адпачываюць, мяне знаёмяць самі работнікі дома адпачынку. 66-гадовая Яўгенія Максімаўна Сухаручкіна — сястра-гаспадыня і ветэран — заснавальнік дома адпачынку — паказвае карпусы з палатамі для адпачываючых, сталовую, клуб. Як выяўляецца, усё гэта мае сваю гісторыю.

Каля двух тысяч працоўных рэспублікі правялі свой летні адпачынак у доме адпачынку «Пячэрска» Магілёўскага раёна. Там ёсць спартыўная пляцоўка, бібліятэка, клуб. Праз дзень дэманструюцца кінафільмы, наладжваюцца вечары мастацкай самадзейнасці.

На здымку: на цэнтральнай алеі парка дома адпачынку «Пячэрска». Фото Г. Бегуна (Фотахроніка БелТА)

На адноўленых развалінах двух будынкаў надбудаваны другі паверх — і зараз гэта вялікія і прыгожыя карпусы з палатамі для адпачынку. Трэці корпус пабудаваны нядаўна. Широкая цэментаваная лесвіца — у графаў такой не было — вядзе ў глыбіню парка, прарэзанага кругавымі алеямі. Магутныя векавыя клёны і ліпы, здаецца, кранаюцца хмар густымі зялёнымі шапкамі. Парк і дагэтуль захавалася амаль такім, якім быў некалі. І зараз налічваецца тут больш 80 парод самых рознастайных дрэў. Дагэтуль захаваліся і славутыя паркавыя сажалкі, якія капаліся сялянамі яшчэ па загаду графа Патоцкага. Неўзабаве пачнецца аднаўленне і расчыстка тэалінаўскіх сажалак, якія яшчэ больш упрыгожаць стары парк.

Час змяніў да непазнавальнасці змест жыцця ў Тэаліне. Цэлае лета звініць тут дзіцячымі галасамі піонерскі лагер, што раскінуўся ў сасновым лесе, метрах у двухстах ад дома адпачынку. І чалавеку, які ўпершыню трапіў сюды, асабліва радасна пачуць тут вольную песню шчаслівага савецкага дзяцінства.

У тэалінаўскім доме адпачынку ў кожны заезд адпачывае больш двухсот чалавек: рабочыя і работніцы саўгасаў, служачыя міністэрства, аграномы, студэнты. Сюды прыязджаюць адпачываць не толькі з Беларусі. Тэалін захапляе масквічоў і ленінградцаў. Слава аб ім далёка пайшла.

І сапраўды, адпачынак у Тэаліне выдатны. Тут ёсць ужо свае цвёрдыя традыцыі, адступаць ад якіх не дазваляе сабе ніхто з работнікаў дома адпачынку. Ва ўрачыстых абставінах гасцей знаёмяць з распарадам, а таксама з гісторыяй Тэаліна.

— Нашы госці павінны ведаць гісторыю Тэаліна. Гэта павучальна. Савецкая дзяржава падаравала народу тое, што належала некалі аднаму чалавеку.

І гэтага нельга не ведаць, нельга не цаніць, — кажуць работнікі.

У Тэаліне ўмеюць наладзіць адпачынак. У клубе амаль штодня дэманструецца новы фільм. Тут ёсць бібліятэка-чытальня, бильярдная, пакой для настольных гульняў. Ёсць танцавальная пляцоўка.

У цёплыя пагодлівы вечар моладзь мае магчымасць патанцаваць на вольным паветры. Ахвотнікам да валеябола таксама ёсць дзе паразмяцца: на зялёнай лужайцы, акружанай паркам, разбіта валеябольная пляцоўка.

У Тэаліне нам давялося сустрэцца і пагутарыць з работнікамі саўгасаў. Адпачывала там з дачкой дашкольніцай Кулакевіч Яўхім'я — даярка саўгаса «10-годзе БССР» Бабруйскай вобласці.

Былі там работніцы соўгаса «Любань» Маладзечанскай вобласці: яшчэ зусім маладая Леанарда Антонаўна Лукша — работніца паляводчай брыгады і дзве пажылыя жанчыны — цялятніца Гмыль Мар'я Міхайлаўна і свінарка Талайка Вера Ягораўна.

З Леанардай мы пазнаёміліся ў парку. Як лепшая соўгасная стаханаўка, прыехала яна сюды ўжо ў другі раз і чулася тут зусім як дома. Да Мар'і Міхайлаўны і Веры Ягораўны я хадзіла ў палату. Сястра-гаспадыня адвела ім палату для чацвярых на першым паверсе.

— Нам прапанавалі палату на дваіх, ды мы адмовіліся, бо на другім паверсе, — апавядалі яны. — Не маладзенькія-ж мы круціцца па той лесвіцы. Ды і кампанія ў нас тут падабралася добрая.

Соф'я Іванаўна — інжынер, кніжкі і часопісы нам чытае, Мар'я Чайкоўская — таксама свой чалавек, пекарам працуе ў першым беларускім зверасоўгасе. Дык нам і весела. Зранку і ўвечары радыё слухаем, а то на прагулку ходзім у парк, у лес...

Мар'я Міхайлаўна, якая таксама другі раз у Тэаліне, расказвала:

— Хіба ў панскай Польшчы марыў хто з нас, простых сялян, аб такім адпачынку? Толькі і ведалі, каб як зарабіць на кавалак хлеба... А тут табе падаюць усё гатовае і прыбіраюць ды кіно паказваюць: толькі адпачывай. Ды яшчэ, глядзіце; пасялілі нас, простых работніц, з інжынерам, але ні мы ні яна не адчуваем розніцы, жывем, нібы роўныя... Дзякуй савецкай уладзе, што вы-

вела нас на шырокую дарогу жыцця. Дык як-жа нам не старацца працаваць?

І сапраўды стараюцца стаханаўкі соўгаса «Любань» — цялятніца Гмыль і свінарка Талайка. Кожная абавязалася дабіцца ў дзень 700 грам прыважкі на адно цяля і выгадаваць 15 парасят ад кожнай свінаматкі за адзін апарос.

— Абавязацельствы, дадзеныя та-варышу Сталіну, выканаем, — запэўніваюць яны. — І гэта будзе нашай лепшай падзякай роднай дзяржаве за шчаслівае жыццё.

... Вось і дарога назад. Зноў насустрач бягуць знаёмыя краявіды. На сэрцы ўжо не трывожна, а лёгка, нібы ад песні вясёлай, бо ў нашай краіне, куды ні паедзь, — усюды стрэнеш цікавых людзей, усюды пабачыш іх прыгожыя справы.

Поэты русской секции Союза
советских писателей Белоруссии

Дм. КОВАЛЁВ

Думи о вожде

В моём Отечестве обширном — большинство
лишь на портретах видевших его.
Но нет такого в том несчётном большинстве,
кто не мечтал бы побывать в Москве
и, влившись в праздничный живой поток людей,
его увидеть меж соратников-друзей;
забыв про всё на свете, в этот вечный миг
узнать его, как узнают родных;
узнать того, кого ты прежде не встречал,
но с детства раннего любил и знал,
кто часто приходил к тебе во сне,
с кем в мыслях говорил наедине;
таким, как представлял его себе,
с каким ты стал непобедим в борьбе.
Людей, не видевших его ни разу, — большинство,
и представляют все по-разному его:

солдаты —
полкводцем боевым;
рабочие —
умельцем золотым;
колхозники —
советчиком своим,
хозяином,
который несравним;
учёные —
главою всех наук;
народам всем —
учитель он и друг.
Но в массе всей бесчисленной людской,
в воображенье каждого — он свой.
Себе рисует каждый, как и ты,
по-своему заветные черты.

Дедовы пятилетки

Дед, как говорят, на ладан дышит.
Слаб на глаза. И плохо слышит.
А всё же любит повторять:
— Пожить бы мне ещё лет пять, —
Как будет дальше, увидеть
да подрастить внучат бы всех —
потом и на покой не грех.
Так прожил дед три пятилетки,
У внуков появились детки.
Нежданно началась война.
Вновь повторяет старина:
— Пожить бы мне ещё лет пять, —
И этих на ноги поднять,
родных с победой повстречать
да посмотреть, чтоб наперёд
знать, как у них тут жизнь пойдёт.
Живёт ещё десятилетье.
У внуков повзрослели дети.
И много перемен на свете.
Жаль, что почти не видит дед.
Уже почти и слуха нет.
А всё же любит повторять:
— Пожить бы мне ещё лет пять.
А каждый новый день — открытё.

И всё значительней события.
А жизнь... а жизнь, она — как песня,
которую впервые слышишь.
Чем дальше жизнь — тем интересней.
И правнуки уж в люди вышли.
Всё новые дела и стройки.
Жизнь старость подымает с койки.
Хоть трудно, хоть не та работа, —
а помирать всё ж неохота:
— Пожить бы мне ещё лет пять,
Как будет дальше, увидеть.
А враг опять грозит войною.
Чтоб жизнь сломить любой ценою,
он новые готовит беды.
— Пожить бы мне ещё лет пять
и повторить бы счёт опять —
до окончательной победы, —
чтоб мог по праву я назвать
конец врага всех войн концом;
увидеть правнука отцом.
— Опять
пожить лет пять...
Ну, что-ж,
такого ж правила держись:
дожить, узнать.
А доживёшь —
тогда такая будет жизнь,
такая будет благодать —
не надо, дед, и помирать.

О радости жизни

До чего же хорошо живётся,
если к жизни ты не равнодушен.
До чего же ярко светит солнце,
если другу раскрываешь душу.
До чего же всё свежо и ново,
если смотришь ты вперёд с волненьем.
Как же чувствуешь родное слово,
если тронет песня откровеньем.
До чего ж земля кругом просторна
и работа радостна простая,
если знаешь, рассеивая зерна,
что не ты один богаче станешь.
До чего же возвращаться любо
после очень длительной разлуки,
если так давно тоскуют губы
и объятий сильных просят руки.
Пусть для нас сияет солнце в небе!
Пусть звучат слова родимой речи!
Пусть, кто сеет, думает о хлебе!
Пусть, кто любит, думает о встрече!

І. КЛІМАШЭЎСКАЯ Мал. Ю. ПУЧЫНСКАГА.

СТАРЫЯ СЯБРЫ

(Апавяданне)

МАЛЕНЬКАЯ дзяўчынка сядзіць на печы, звесіўшы худыя брудныя ногі. Яе вочы зліпаюцца. Яна з усіх сіл трэ іх кулачкамі, але яны зноў упарта сплюшчваюцца.

— Ой, як-жа спаць хочацца, — жаласна гаворыць дзяўчынка і зноў раняе залатаваласю галаву на старыя, падраныя мяхі, якія замяняюць ёй і прасціню, і коўдру, і падушку.

Моцны дзіцячы сон на досвітку! Затое старым не спіцца, старыя прачынаюцца з пеўнямі...

Да печы, шлёпаючы нязграбнымі нагамі, ужо ідзе тоўстая расплыўшаяся старая з маленькімі злымі вачамі. Губы яе сціснуты, вылезшыя бровы насуплены. «Які Гэта нягодніца яшчэ спіць? А каровы дагэтуль у хлеве? Гэта-ж падумаць толькі!»

Крэкчучы, старая падымаецца на цыпкі, і важкая, няродная рука чэпка ўхапляе худзенькае плячо дзяўчынкі. Тая жвава падхапляецца, у вялічэзных на схуднелым твары вачах трапеча спалох:

— Я зараз-жа, пані, зараз! Я хуценька...

Праклятая пані! Пані Гуліс! І якая яна, уласна кажучы, пані? Звычайная мельнічыха. А да таго, як мельнік Гуліс гадоў з трыццаць назад узяў яе замуж даволі-такі пераспелай дзяўчынай з вялікім пасагам, была яна касавокай Зоськай ды і толькі! Але не на тое пайшла Зоська за старога мельніка, каб быць звычайнай вясковай бабай, не! Яна хоча быць пані. І нічога, што аднавяскоўцы многа іроніі ўкладалі ў гэта слова «пані», калі звярталіся з ім да мельнікавай жонкі, бо што там значыць іронія мужыка, калі ў яго ламанага гроша за душой няма!

Калі тры гады назад памерла нейкая далёкая сваячка пані Гуліс, пакінуўшы на гэтым няласкавым свеце адну адным шасцігадовую Тацянку, мельнікава жонка зрабіла гэта, годны сапраўднай пані: узяла дзіця да сябе. Узяла яна яе, праўда, не затым, каб пернікамі частаваць. На другі дзень па прыбыцці пад апеку пані Гуліс дзяўчынка ўжо пасвіла на выгане мельнікавы гусі. І пацягнуліся з той пары дні, тыдні, гады. Змрочныя і падобныя адзін да аднаго, як зграя варон на старой бярэзіне.

Хуценька злезла з высокай печы маленькая Тацянка, шпарчэй мышкі слізганула міма чэпкіх рук пані, што заўжды наважвалася ўхапіць за валасы, за вуха жалезнымі пальцамі.

Каля ганку ўжо тупаў мельнік.

— Доўга спіш, пане мой, — прабурчэў ён у рудыя вусы. — Праспіш царства нябеснае...

Не глядзячы на гаспадара, тонкімі рукамі Тацянка вымае з прабоў пудоўны замок на хлеве. З адчыненых дзвярэй цягне цеплынёй стойла. Каровы адна за другой паважна выходзяць на падворак. Іх многа, восем галоў. Апошняй, як заўсёды, ідзе рыжая Маліна. Яна ўпіраецца, наважваецца паддзец дзяўчынку крутым рогам. Гэта надзвычай шкодлівая скаціна, і Тацянка ненавідзіць яе амаль таксама, як сваю гаспадыню.

Цяжка живеца Тацянке, што там і казаць! Вось выганяе карову са свайго двара Пятрусь Каваль, дык яму-ж куды лягчэй жыць на гэтым свеце! Па-першае, карова ў яго ўсяго адна, па-другое, яго ніхто не б'е, а зімой ён у школу ходзіць, аб чым Тацянка нават марыць не адважваецца. Потым у яго ёсць бацька, маці, сястрычкі. Не, Пятрусь зусім шчаслівы чалавек. І хоць пані Гуліс заве Кавалёў галадранцамі, яна і сама, мусіць, зайздросціць петрусёвай долі.

— Гэй, Тацянка! — яшчэ здалёк крычыць Пятрусь. — Пагналі зноў разам!

Тацянка ківае залатавалася галавой, і яны ідуць разам. Халодная раніца ў канцы лета, і босых ног датыкаецца халодны, шоўкавы пыл дарогі.

— А ты не баішся, што мельнік зноў убачыць цябе на нашым полі? — пытаецца Тацянка, пазіраючы на Петруся знізу ўверх.

— А ліха яго бяры з мельнікам! — зухавата гаворыць Пятрусь, і чорныя вочы яго хітра ўсміхаюцца. — Пагоніць, дык пайду, трасца яму ў бок!

Пятрусь добры сябра. Ён шкадуе Тацянку, таму што яна сірата, і яе няма каму абараніць. Ён робіць ёй свістулькі з алешыны, прыносіць з лесу арэхі і нават крадзенымі з панскага саду яблыкамі частуе. Пятрусь усяго на тры гады старэй за дзевяцігадовую Тацянку, але з ёю ён адчувае сябе зусім дарослым мужчынам: да таго яна слабенькая, тонкая і бледная, ну, зусім як той бярозавы парастак у гушчары.

У душы Тацянке заўсёды жыве цеплая падзяка да гэтага чарнавалосага і чарнавокага Петруся. Так мала ласкі ведае яе маленькае сэрца!

— Тацянка, — гаворыць Пятрусь, выцяўшы пужкай Маліну, збочыўшую ў капусту, — Тацянка, цябе сёння зноў білі?

— Не... — ціха ўсміхаецца дзяўчынка, — я ўцякла сёння.

— Тацянка, — зноў кажа Пятрусь, раптам нешта прыпамінаючы, — бацька ўчора казаў, што ёсць на свеце такая краіна, дзе не бывае мельнікаў. І паноў не бывае, і ніхто не б'еца, бо гэта забаронена. Я так мяркую, што гэта ўсё байкі.

— Хто яго ведае, — як дарослая разважае Тацянка, — можа і ёсць... Я чула, як летась Іван-парабак тое-ж самае казаў.

Яна маўчыць, глыбока, як могуць адны толькі пакрыўджаныя дзеці, уздымае і паутарае ціха:

— Хто яго ведае, можа і ёсць...

Так яны гавораць, ідучы за каровамі, да самага поля. Гавораць і потым, седзячы побач на падсцеленым Петрусём старым кафтане. У Тацянке сур'ёзныя, глыбокія вочы. І няма ў гэтых сініх, вялікіх вачах нічога радаснага, бестурботнага; балюча глядзець на танюсенькую рысачку-маршчынку, пралёгшую паміж цёмнымі бровамі дзіцяці, у якога ўкралі дзяцінства.

І нікому няма ніякай справы да гэтага маленькага, няшчаснага стварэння. Ці мала гора навокал? Ці мала другіх, гэтак-жа пакрыўджаных і знядоленых? Хто-ж зверне увагу на лішнюю слязу, якая скацілася ў цэлы акіян людскага гора? І нічога дзіўнага няма ў тым, што ніводзін дзень пяшчотная рука пані Гуліс не мінае тацянкай спіны. Кожны ведаў і кожны маўчаў, бо вядомая-ж справа: служанка, ну і служанка... Што зробіш, каму паскардзіцца на самога мельніка, якому пан з маёнтка руку падае! Адзін толькі Пятрусь не мог мірыцца з пакутамі сваёй маленькай сяброўкі і кожны раз, калі на яго пытанне: «Ці білі цябе сёння?» яна ціха і пакутліва адказвала: «Білі...», ён сціскаў кулакі і нешта шаптаў сабе пад нос, нейкія свае дзіцячыя пагрозы і праклёны. А аднойчы ён здорава-такі паплаціўся за сваю варожасць да паноў Гуліс. Неяк мінула зімой мельнік не даў жонцы копей ехаць у мястэчка, а той якраз прыспічыла ехаць хоць ты што хочаш! Мельнік упёрся, паказваючы свой мужчынскі гонар: «Я табе кажу, пане мой, не дам, значыцца і не дам!» Але і пані Зося была не з уступлівых. Нядоўга разважаючы, яна ўтрамбавалася ў ручныя санкі і ўпрэгла ў вяроўку Тацянку: «Цягні, гультайка; дарога добрая, не падохнеш, халера не возьме...»

Сустрэчныя адварачваліся, згледзеўшы гэты пышны выезд. Маленькія ногі дзяўчынкі ў старых, стаптаных мельнікавых ботах блыталіся, з-пад падранай хусткі выбіліся пасмы залатых валасоў, сінія вочы глядзелі прамі перад сабой з нейкім маўклівым дакорам. З пакутай думала Тацянка, што да мястэчка пяць вёрст. Як дацягнуць гэту праклятую пані? Раптам ужо ў канцы вёскі з брамы школы вышаў Пятрусь. Ён нібы аслупянеў, утаропіўшыся на мельнічыху. Яна сядзела ў санках важна, як той фараон у калясніцы. З якой асалодай ён перакуліў-бы гэтую звар'яцелую тумбу ў снег!

— Пані, — са злымі слязьмі ў голасе крыкнуў Пятрусь, — пані, трасца табе ў бок, чаго з дзіцяці здэкваешся?

— Пайшоў прэч, хаме, — абьякава адказала пані Гуліс, і санкі пазольна прасунуліся міма Петруся.

Увечары ў хату Каваля прышоў мельнік, адкамандыраваны зняважанай палавінай. Каваль выслушаў мельнікавы абурэнні, неяк лагодна паклаў шырокую далонь на плячо сына і ціха сказаў:

— Добра, добра, пане Гуліс, я яго пакараю.

— Глядзі ў мяне, — з-пад ілба пагражальна зыркнуў мельнік. — Нябось пад весну зноў, пане мой, па муку прыйдзеш...

І вядома, вясной, калі каваліха прышла пазычыць мукі галодным дзецям, яна так і вярнулася з пустым мехам. «Гэта-ж бачылі, людцы мае добрыя, — заенчыла пані Гуліс, — яны мяне абражаюць, а я іх хлебам кармі!» Дорага абыхоўся Петруся яго гераічны ўчынак...

Што і казаць, добры хлапец Пятрусь і верны сябра. Але што можа зрабіць гэты дванаццацігадовы хлапчук, калі ў жыцці пануюць мельнікі і мельнічыкі? Бедная ты, бедная Тацянка! Мусіць, нездарма таюць слязмі твае вочы, як тыя сінія ільдзікі на гарачым сонцы...

І каб не прышоў у жыццё той ясны вераснёвы дзень, мабыць, і давялося-б скончыць апавяданне на гэтым самым месцы, бо што там апавядаць, калі і так ясны журботны капец! Але ён прышоў гэты дзень, ён прышоў якраз з той казачнай краіны, аб якой казалі Іван-парабак і Петрусь бацька.

II

Гарэла адна толькі настольная лямпа, і пакой быў у поўзмроку. Мягкае, зеленаватае, нібы марская хваля, святло лілося на кнігі, шыткі, злёгку залаціла валасы дзяўчыны, якая схілілася над сталом. Стукнулі ўваходныя дзверы, і дзяўчына падняла галаву, стомлена разагнула плечы:

— А, ужо вярнулася мая тэатралка. Ну, якія ўражання? — абярнулася яна к дзвярам.

Там, знімаючы паліто, стаяла высокая дзяўчына. Распрануўшыся, яна ўвайшла ў паласу святла і села на крэсла каля стала. Твар яе гарэў ні то ад холаду, ні то ад узбуджэння. Дзяўчына абAPERлася шчакой на кулачок і вельмі рашуча вымавіла:

— А ты ведаеш, на месцы Тацяны дык я-б таго Онегіна ўзненавідзела за адно толькі спяванне.

Тая, што сядзела за кнігамі, голасна засмяялася:

— Чаму-ж, Леначка? Па мне, дык ён спявае нішто сабе...

Леначка моцна стукнула маленькім кулачком па сталу, лямпа жалобна дзынкнула:

— Нішто сабе, нішто сабе, — абурана перадражнівала яна, — а як ён смее спяваць нішто сабе, калі гэта вялікі Чайкоўскі! Я цябе пытаю, Тацяна, хто яму дазволіў? Можна ты? Дык дарэмна.

Усё яшчэ смеючыся, Тацяна абняла сяброўку за плечы і амаль сілай пасадзіла на ложка:

— І заўсёды ты кіпяцішся, Леначка. Гэта-ж табе не на цахавым сходзе Грышу распякаць: як ён смее рабіць брак! Кладзіся лепш спаць, кіпятюк, позна.

Леначка ўздыхнула і, ужо распранаючыся, летуценна заплюшчыла вочы:

— Якая Тацяна цудоўная! Спявае як!

Раптам усхапіўшыся, яна босая падбегла да стала, узлезла з нагамі на крэсла і гарэзліва закрыла маленькай далонню кнігу, якую читала Таня.

— А як сябе адчувае наша Тацяна? Мусіць, зусім завучылася?

З жартаўлівай распаччу яна працягнула:

— Гэтка прыгожая дзяўчына, і што з яе выйдзе нарэшце? Сіні чулок, безумоўна!

— Ну і што? — усміхаючыся, глядзела на яе Тацяна.

Леначка горка ўздыхнула:

— Не магу глядзець, як на маіх вачах гінуць лепшыя людзі.

Смешна нахмурыўшы цёмныя бровы, Тацяна загадным голасам сказала:

— Забярэце ад мяне гэта бесянь, перашкаджае разважаць!

Бесянь павесілася на Танінай шыі і, чмокнуўшы яе ў шчаку, пабегла да ложка, шыгнула пад коўдру, трошкі аб нечым яшчэ паўздыхала, паахала, паціху смеючыся, і заснула.

Ціха. Толькі соннае дыханне Леначкі парушае спакой ночы. Цудоўная дзяўчына гэта Леначка! Хутка два гады, як яны жывуць разам у гэтым пакоі, і ніколі ім не было сумна ці цесна. Упершыню, праўда, калі тэхнолаг цэха прапанавала Тані жыць у адным пакоі, Таня крыху разгубілася. Тэхнолаг, гэта самая Лена Строганова, што прыехала нядаўна з Масквы, дзе яна скончыла тэхнікум, здавалася ёй нейкай занадта халоднай і троху нават фанабэрыстай. Але Строганова так пераканаўча і шчыра даводзіла ёй, комсору цэха Тані Коласавай, што ў інтэрнаце не вельмі зручна займацца і што ў вялікім пакоі адной па вечарах хоць воўкам вый ад суму, што Таня нарэшце згадзілася. Хутка яна добра пазнала Лену і зразумела, што фанабэрыстай гэта прыгожая інтэлігентная дзяўчына здавалася ад залішняй сарамлівасці, а была яна чалавекам проста добрай душы. Яны хутка пасябравалі і, калі гэтым летам Таня скончыла дзесяты клас, абедзве паступілі ў вячэрні політэхнічны інстытут.

— Усё гэта добра, — апамяталася Таня, — але-ж і спаць пара класіся.

За вокнамі стаяла зусім не па-асенняму светлая ноч, поўны месяц, дзіўваючыся, заглядаў у пакой. Сон не ішоў. У адчыненую фортку ліліся ўрачыстыя гукі скрыпічнага канцэрта. Значыць, яшчэ няма двух гадзін... Нараджаецца новы дзень. А роўна год назад яе прынялі ў рады большэвіцкай партыі. Яна памятае гэты дзень так яскрава, як быццам ён быў учора. Як быццам учора яна ішла па расквечаным восенню скверы і нават не заўважала, што ўсміхаецца ўласным думкам. Нястрымна радаснае пачуццё да краёў поўніла сэрца: няўжо гэта аб ёй, маленькай мельнікавай парабчанцы, сказаў сёння сакратар, што яна годна насіць званне камуніста? Так, вядома аб ёй! А як яна хвалявалася, ідучы на бюро! Яшчэ-б, гэта-ж самы важны экзамен ва ўсім жыцці! Было бязветранае надвор'е, і лісце, падаючы з дрэў, павольна кружылася ў сінім павеце. На парапеце фантана, верхам на вялікай каменнай жабе, з рота якой ліўся струмень вады, сядзеў пухлявы хлапчук у зялёным вязаным касцюмчыку і, нахмурыўшы светлыя броўкі, дзелавіта заціскаў жабін рот ручкай. Вада, вырываючыся з-пад пальцаў, абдавала яго і пракожных вясёлымі сінімі пырскамі. Хлапчук залівіста смяяўся. Таню раптам ахапіла пяхшотнасць да гэтага свавольніка. Падхапіўшы гарэзу на рукі, яна прыціснулася шчакой да яго румянага тварыка:

— Няўжо ты мне ні кропелькі не зайздросціш, медзведзянь? Ні кропелькі? А я-ж такая шчаслівая, шчаслівай назат цябе!

Хлапчук прыняў яе словы, як запрашэнне пагуляць, і весела мазнуў Таню мокрай далонню па разгарачаным твары. Яна засмяялася і апусціла яго на зямлю. Які дзень! Сапраўды, залатая восень!

Так, яна добра памятае гэты дзень. Нават усе свае думкі памятае. Таня была ўпэўнена, што апраўдае давер'е таварышоў, партыі. Рабіць сёння болей, чым учора, а заўтра быць далей, чым сёння, заўсёды ісці наперад аж да самай галоўнай, самай светлай перамогі. І ўсе свае сілы і веды яна, Таня Коласава, аддасць на тое, каб наблізіць час гэтай перамогі. Гэтыя словы, як клятву, сказала яна сабе ў той дзень, гэтыя-ж словы паўтарае яна сёння.

Калі Таня нарэшце заснула, над горадам ужо заняўся до-світак.

Назаўтра, зусім перад канцом змены, да таніага станка падышла Лена. Учарашні вясёлы настрой яе не пакінуў і сёння. Яна прыняла строга афіцыйны выгляд і сказала:

— Таварыш Коласава, пасля работы загляніце, калі ласка, у камітэт, з вамі хоча пагутарыць прадстаўнік друку.

Таня ў тон ёй адказала:

— Ёсць, таварыш Строганова, пасля работы заглянуць у камітэт!

І яны абедзве голасна рассмяяліся. Таня правяла вачыма стройную фігуру Леначкі і схіліла галаву, пускаючы станок. Трэба закончыць дэталі і прывесці ў парадак рабочае месца.

Вясёлымі бліскучымі завіткамі бегла стружка з-пад разца, станок спяваў роўную, прывычную і мілую сэрцу песню. Ну, вось і ўсё! Таня выключыла станок і глянула на гадзіннік: зараз прыдзе майстар прымаць работу. Вось і ён. Сілавусы Фёдар Аляксеевіч, правяраючы дэталі, лагодна глянуў на Таню:

— Малайчына, я ўжо і не ўспомню, калі ў цябе брак быў. Не любіш запарваць, комсорг! Ага! ледзь не забыўся, там цябе, казалі, у камітэце чакаюць.

— Я ведаю, Фёдар Аляксеевіч, — кінула Таня і скінула рабочы халат.

Камітэт знаходзіўся ў доме насупраць, дзе былі клуб і бібліятэка. На лесвічнай пляцоўцы яна на хвіліну спынілася, пераводзячы дыханне, і скока зірнула на сябе ў вялікае люстра. Паправіла пярэстую хусцінку і пасму залатых валасоў, якая ўпарта выбівалася на лоб. Толькі тут заўважыла, што забыла апрануць паліто. Падбадзёрваючы сябе, усміхнулася; бліснулі белыя зубы, і ў вуглах сініх вачэй прабеглі хітрыя праменьчыкі:

— Ну, чаго-ж ты труса святкуеш, Тацяна Міронаўна; няўжо табе няма чаго добрага сказаць аб сваіх комсамольцах? — прашаптала яна і ўжо павольна прайшла наверх.

У камітэце, што называецца, дым стаяў каромыслам. Некалькі хлопцоў і дзяўчат нешта гарача даводзілі бяляваму комсамольцу, які сядзеў верхам на канапным валіку і паглядаў на ўсіх з выглядам пераможцы. Відаць, яго нялёгка было ў чым-небудзь пераканаць. Азірнуўшыся на Таню, уся кампанія зноў пачала нападаць на ўпартага хлопца.

Каля шырокага акна адшчапенцам стаяў высокі чалавек у шэрым плашчы; ён нешта ўважліва разглядаў на заводскім дварэ і не чуў, як увайшла Таня.

— Вы хацелі мяне бачыць? — спыталася яна, становячыся побач з ім. — Я — Коласава.

Ён жыва абярнуўся:

— Выбачце, я не чуў, як вы зайшлі. Так, я хацеў пагутарыць з вамі, таварыш Коласава, аб рабоце вашай цэхавай арганізацыі. Я з рэдакцыі газеты.

— Сядзем, — прапанавала Таня і абярнулася да шумнай кампаніі на канапе. — Рэбяткі! Ці нельга на адзін тон ніжэй?

— Калі ласка, — адказалі яны хорам і на хвіліну змоўклі, але толькі на хвіліну: спрэчка разгарэлася не на жарт.

— Ну, рэбяткі-ж... — узмалілася Таня, зноў абарачваючыся, але карэспандэнт дабрадушна махнуў рукой:

— Няхай іх... Сядайце бліжэй, пачуем як-небудзь...

Адказваючы на пытанне, Таня не карысталася ніякімі запісамі, і ён здзіўўся нарэшце:

— Як вы ўсё добра памятаеце! Гэтулькі лічбаў, прозвішчаў, імёнаў!

— Ну як-жа, — крыху збянтэжылася яна, — я не давяраю паперкам, паперкі могуць згубіцца... Хаця, паперкі таксама ёсць. Паказаць?

— Не, не, — супакой ён, — дакументы, ці, як грэбліва вы іх завеце, паперкі я ўжо чытаў, мне паказваў іх ваш сакратар. Мне трэба напісаць нарыс аб вас, як аб лепшым токару завода і комсorghу цэха.

— Нарыс аба мне? — усклікнула яна, здзіўлена расшырыўшы вочы, — Ну, што-ж аба мне пісаць? Пісалі-б аб арганізацыі, у нас усе комсамольцы стаханаўцы.

Ён усміхнуўся, як усміхаюцца дарослыя разумным словам дзіцяці. Заўважыўшы гэту ўсмешку, яна пачырванела і дасадліва змоўкла, чакаючы, што ён адкажа. А ён маўчаў і так дзіўна, ва ўпор разглядаў яе, што яна зноў пачала чырванець.

«І чаго ён так устаіўся, чалавека не бачыў, ці што?» — падумала яна, прыкладаючы прахладную далонь да гарачай шчакі.

А ён усё глядзеў на яе, і чорныя бровы, якія рэзка зышліся на пераносі, гаварылі аб тым, што ён нешта пакутліва прыпамінае. І раптам разышліся бровы, разгладзіліся маршчыны на ілбе:

— Выбачце, як вас завуць?

Яна глянула на яго з дакорам: што гэта за фокусы? — і адказала амаль раззлавана:

— Я ўжо мела гонар казаць вам, што мяне завуць Коласава. Ды вы-ж запісвалі, няўжо паспелі забыць?

— Я ведаю, — незразумела з якой прычыны радасна сказаў ён, — я ведаю, таварыш Коласава, але мне трэба імя, а не прозвішча.

«Дзізак нейкі», — падумала яна і ўжо без злосці прамовіла:

— Мяне завуць Тацяна, Тацяна Міронаўна.

Ён радасна засмяўся, устаючы з крэсла:

— Каму Тацяна Міронаўна, а мне дык Тацянка, Тацянка ды і годзе!

Цяпер ужо яна глядзела на яго ва ўсе вочы: «Звар'яцеў ён, ці што?» Але дзе яна бачыла тыя самыя чорныя вочы,

той самы выраз твару? Недзе даўно; мабыць, у сне... І раптам у яе вачах успыхнула тая-ж радасць, што і ў яго. Яна ўспомніла ўсё. Пані Гуліс, халодную пад раніцу печ, жоўтае іржышча, і разам з ёю ідзе за каровамі чарнавалосы, чарнавокі хлопчык. Ён спачувальна заглядае ёй у вочы і пытае: «Зноў цябе білі, Тацянка?» Так, гэта ён, тая-ж вочы, тая-ж шырокая добрая ўсмешка. І ён пазнаў яе. Колькі год мінула, а ён пазнаў! Тады, пасля таго вераснёвага дня, яе ўзялі ў дзіцячы дом, у абласны цэнтр. Яна пачала вучыцца і ўсё хацела напісаць ліст свайму храбруму сябру, але пісаць яшчэ добра не навучылася, а прасіць старэйшых сябровак саромілася. Потым пачалася вайна, дзіцячы дом эвакуіравалі. Ішлі гады, яна вучылася, скончыла ФЭН, працавала і зноў вучылася вечарамі. Жыццё было шумнае, поўнае падзей, і так сцёрся ў памяці адзіны светлы вобраз змрочнага дзяцінства.

У першае імгненне ёй хацелася абняць яго, як роднага, расцалаваць нават, але перад ёю стаяў не маленькі хлопчык у падраным бацькавым кафтане і з пужкай у руках, а дарослы, дваццаціпяцігадовы мужчына, прыгожы, далёкі. І толькі вочы ды ўсмешка былі ранейшыя, петрусёвы...

Ён глядзеў, чакаючы, як мяняліся выразы яе твару; нарэшце яна неяк разгублена ўсміхнулася і ледзь чутна вымавіла ні то пытаючыся, ні то сцвярджаючы:

— Петрусь...

— Пазнала-такі, Тацянка!.. — усклікнуў ён, усхвалявана сціскаючы яе маленькую руку ў сваіх шырокіх далонях. — Якая-ж ты стала! Як у казцы пра Золушку: была заморак, а стала красуня!

— Ну, якая там красуня! Таксама скажаш, — замахала яна рукой, зноў чырванючы.

Кампанія на канапе змоўкла і з цікаўнасцю прыслухоўвалася. «Нічога не скажаш, даволі афіцыйная размова: «Золушка, красуня... Ай да карэспандэнт!» І яны ўсе паціху выбраліся з пакоя.

Усхваляваныя і разгубленыя, Таня з Петрусём селі на канапу, нават не заўважыўшы адсутнасці яе ранейшых абітальнікаў.

— Ну, раскажвай, — нецярпліва прамовіла Тацяна, — як жыў усе гэтыя гады, што рабіў?

— Калі ўсё раскажаць, — ціха адказаў ён, — дык і ночы не хопіць. Усяго было. Але паспрабую зрабіць кароткі агляд, як кажуць, жыццёвага шляху. Да вайны, як ты паехала, жыў у вёсцы, вучыўся, бацька калгас арганізаваў, старшынёй быў. У вайну з бацькам у лесе быў, у партызанах; потым нашы прышлі, пайшоў з арміяй, скончыў вайну ў самым Берліне. Прышоў з арміі — зноў вучыўся. Цяпер вось карэспандэнт. Завочна вучуся ва ўніверсітэце, член партыі ўжо тры гады. Бацька зноў старшынёй. Ну як, таварыш комсорг і лепшы токар, ці правільна я жыў? Цяпер чарга за табой, чакаю...

За вокнамі хутка цямнела, кароткі асенні дзень рана развітваўся з зямлёй. Таня паднялася:

— Ты добра жыў, Пятрусь, — сказала яна сур'ёзна, не адклікаючыся на яго жарт, — вельмі добра жыў. А аб сабе я раскажу табе як-небудзь потым, позна...

Яны зайшлі ў заводскі корпус, дзе Таня апранулася, потым ціха ішлі па асветленых вуліцах, не заўважаючы дажджу. Каля пад'езда, развітваючыся, ён спытаў:

— Калі прыду ў госці, не прагоніш, Тацянка? А мо' ёсць у цябе каму праганяць?

— Ну, што ты? — засмяялася яна. — Сама сабе гаспадыня, як кажуць. Прыходзь, чакаць буду!

Ён пастаяў яшчэ трохі, слухаючы, як звонка стукаюць яе каблучкі па лесвіцы, потым павольна пакрочыў, усё яшчэ адчуваючы радаснае хваляванне.

Праз некалькі дзён яны стаялі каля акна ў тым самым пакоі з зялёнай настольнай лямпай. Тугія залацістыя косы два разы абвіталі галаву Тацяны і здаваліся яму залатой каронай. Прыгожы твар яе так і свяціўся знутры стрыманай радасцю.

Па пакоі завіхалася Леначка. У фартуху і ў белай хусцінцы, накінутай на святочна прыбраныя валасы, яна нешта клапатліва перасоўвала на сталё, застаўленым батарэяй бутэлек, потым, жахаючыся, хапалася за галаву і бегла на кухню, адтуль вярталася супакоеная і падбірала раскіданыя ў выніку яе мітусні рэчы. Чакалі гасцей. Сёння раней усіх прышоў Пятрусь, і Леначка велікадушна прадаставіла Тані водпуск, абяцаючы ўсё зрабіць сама.

Шырокая вуліца за вокнамі ззяла святочнымі агнямі, насупраць успыхвалі і гаслі вялікія літары: «Няхай живе 7-е лістапада, свята працоўных усяго свету!»

— Таня, — вымавіў Пятрусь, — ведаеш, аб чым я зараз падумаў?

— Не, але здагадваюся. Мусіць, аб тым, што даволі непрыстойна з майго боку займаць госця маўчаннем? — пажартавала яна.

— Вось і не здагадалася! Я думаю аб тым, што на завод маглі паслаць не абавязкова мяне...

Таня нічога яму не адказала, толькі прамяніста ўсміхнуліся яе вочы.

Пачалі збірацца госці. Прышла і ўся шумная кампанія з каняпы. Толькі той упарты бялявы комсамалец, што глядзеў тады пераможцам, цяпер быў занадта смірны, каб не сказаць зусім збянтэжаны. Ён адразу сеў у кут і нават духу не ўказваў. Затое ўсе астатнія былі не менш актыўныя, чым тады, у камітэце.

Хутка заспяваў акардэон, прынесены адным з хлапцоў, і свята ўступіла ў свае правы. Апошнім прышоў стары майстар Фёдар Аляксеевіч з жонкай. Госці, народ увесь комсамольскага ўзросту, абкружылі свайго старэйшага сябра, віншуючы яго са святам, а ён заліхвацка падкрочваў сівыя вусы і жартаваў:

— Не ўсе адразу; па чарзе, калі ласка... Толькі каб з пачалункамі віншаваць. Ну, вось ты першая, Леначка, падыходзь...

Усе зарагаталі, а жонка жартам штурхнула старога на каняпу:

— Сядай ужо, кавалер! Ледзь ногі цягае, а туды-ж — пачалункі яму падавай...

Стала шумна і весела, як бывае, калі збіраюцца разам старыя добрыя сябры. Усе ведалі адзін аднаго не першы год, а што датычыць Петруся, дык ён, як убачыла Таня, амаль зусім не перамяніўся з той пары, як разам з ёй пасвіў каровы. Ён сам аб сабе казаў, што нарадзіўся быць зацэйнікам, і адразу ўзяў на сябе абавязак рэгуліроўшчыка свята. Усе падпарадкаваліся яму з вясёлым ажыўленнем. Сяброўкі многазначна пазіралі на Тацяну, а яна, злуючыся сама на сябе, чырванела, як макаў цвет. Ёй было і прыемна ад гэтых позіркаў і неяк крыху няёмка.

— Паважаныя госці, прашу да стала, — сказала Леначка, кладучы руку на мяхі акардэона і, падхапіўшы музыку пад ручку, чынна павяла яго да стала. Пятрусь жартаўліва падхапіў жонку Фёдара Аляксеевіча.

Калі ўжо сціхла непазбежная мітусня пры ўсаджванні і знойдзены ўсе нехапаючыя крэслы, пачуўся звон шкла. Гэта той самы пераможца з каняпага валіка, нязграбна павярнуўшыся, збіў на падлогу высокі вінны фужэр і цяпер, разгублены, пазіраў на створанае ім разбурэнне. У яго быў такі збянтэжаны выгляд, што ўсе разам зарагаталі, на хвіліну заглушыўшы гукі радыёлы.

— Вось дык расцяпа, — гучней усіх смяялася Леначка, але, паглядзеўшы на канчаткова разгублены твар хлопца, дабавіла суцяшальна, стрымліваючы смех:

— Ну, нічога, Ігар; гэта-ж, кажуць, да шчасця, калі пасуда б'ецца.

Як сапраўдны, усімі прызнаны, тамада, устаў Пятрусь. Ён узняў свой бакал і абвёў усіх вясёлымі чорнымі вачыма:

— Першы тост, дарагія сябры, я прапаную падняць за самага вялікага і самага любімага чалавека на зямлі, за таго, хто даў шчасце нашай Радзіме!

— Ну за гэты дык і ніколі не піўшы выпіў-бы, — гукнуў Фёдар Аляксеевіч і пацягнуўся цераз стол да Петруся чокнуцца.

Падымалі потым тосты і за дружбу, і за службу, і за іншыя добрыя справы, а адна дзяўчына, расхрабрыўшыся, прапанавала выпіць за... каханне! Пры гэтым яна хітравата пазірала на Леначку з Ігарам, але тыя здолелі не заўважыць гэтага даволі празрыстага намёку, быццам гэта іх ніякім чынам не датычыцца. Праўда, абодва добра-такі спяклі рака, але гэта-ж не доказ!

Вось ужо праціснуўся ў кут адслужыўшы свой тэрмін стол, а па сярэдзіне пакоя ідзе па кругу круглатвары хлапец. Ён спыняецца перад жонкай майстра, надзвычай поўнай, але вясёлай і рухавай жанчынай, і пачынае вырабляць розныя штукі нагамі і рукамі, выклікае на «рускую». І выклікаў-такі! Пайшла Ганна Пятроўна лёгкім лебедзем, па-маладому паводзячы плячмі. А за межамі круга пярэстым віхрам лётаюць святочныя сукенкі дзяўчат. Вось гэта дык вальсавы тэмп! У Тані аж-но ў вачах замільгала ад гэтага вальса. Але дзе-ж падзеўся Пятрусь? Толькі што кружыў Леначку і раптам знік. Як горача, хоць і адчынены дзверы на балкон! Яна падыходзіць бліжэй да гэтых дзвярэй і ў цёмнасінім іх прамавугольніку бачыць цёмны сілуэт мужчыны. Вось ён павярнуўся бокам, і стаў відаць цвёрды профіль. Таня выходзіць з пакоя і становіцца побач з Петрусём. Унізе, на вуліцы пануюць адны толькі святочныя агні і музыка рэпрадуктараў, людзей няма, позна...

— Тацянка, табе не холадна? — пытае ён.

Яна адмоўна ківае галавой, але Пятрусь усё-такі здымае пінжак і накідвае на яе плечы. Рука яго так і застаецца ляжаць на яе плячы. Яна не адхіляецца, ёй не здаецца гэта дзіўным. Яна павінна была сустрэць у жыцці толькі яго, гэта-ж так ясна цяпер!

Пятрусь глядзіць на яе з маўклівым захапленнем. Ёй радасна ад гэтага позірку: гарачая хваля захлэствае сэрца, але яна прымушае сябе адвесці вочы ад яго вачэй, нібы спалохаўшыся іх глыбіні.

— Паглядзі, як прыгожа... — ціха гаворыць яна, паказваючы рукой уперад.

Там, на цёмным начным небе, чотка вырысоўваецца контур высокай вежы, у яркім святле пражэктара лунае па ветры яе чырвоны сцяг.

ВУЧЫЦЕСЯ ВЫШЫВАЦЬ

Шыпшына, або дзікая ружа, — кустарнік. Асабліва прыгожа яна ў час цвіцення, калі ўвесь куст пакрываецца пахучымі кветкамі. Кветка шыпшыны мае 5 пялёсткаў, звычайна бледнаружовага або ружовага колеру. Сярэдзіна кветкі густа ўсеяна тычынкамі.

У кветкі шыпшыны на рыс. 1 адзін з пялёсткаў (1) сагнуты і канчаецца адваротам. Верхнюю частку яго, каля адварота, зашывайце трэцім тонам нітак ружовага колеру, затым кладзіце другі тон, за ім першы (каб пялёстак здаваўся выпуклым) і заканчвайце другім тонам. Чацверты пялёстак мае бакавы адварот. Таму зверну яго пачынаючы з першага тона, затым кладуць другі тон, астатнюю частку зашываюць трэцім тонам, каб паказаць глыбіню каля адварота. Адвароты на пялёстках зашывайце спачатку тамбурным швом простаю ніткай, паверх перакрыйце касой гладдзю ніткамі першага тона. Пялёсткі без адвароту зашывайце першым, другім і трэцім тонамі (глядзіце рыс. 1. пялёстак 5).

У адкрытай кветцы шыпшыны відаць сярэдзінку, вакол якой густа сядзяць тычкі. Сярэдзінку зашывайце вузлямі. Для гэтага бярыце сумесь, якая складаецца з адной ніткі салатавага колеру, адной карычневага колеру другога тона і адной зялёнай другога тона. Вакол сярэдзінкі нашыйце тычкі сумессю з белай і чорнай ніткай. Сярэдзінка кветкі і тычкі паказаны на рыс. 2.

Вышываючы кветку, уважліва сачыце за напрамкам шва. Падоўжныя лініі паказваюць напрамак шва, а папярочныя лініі і лічбы паказваюць, якую частку і якім тонам зашываць.

Бутон шыпшыны рысуюць часцей за ўсё адкрытым або паўадкрытым і заўсёды цяжэй, чым кветку, якая распуцілася. На рыс. 3 даецца адкрыты бутон. Сярод зялёных падвяночкаў відаць згорнутыя лісцікі. Верхняя частка бутона зашываецца ніткамі другога тона, а рэшта — ніткамі трэцяга тона. Падвяночкі зашываюцца простаю гладдзю, зеленню першага і другога тонаў.

Паўадкрыты бутон даецца на рыс. 4. Падвяночкі разышліся і паміж імі відаць невялікая частка лісціка; яе трэба зашыць ружовымі ніткамі трэцяга тона.

Ліст шыпшыны вышываецца зеленню двух тонаў. Жылка падзяляе яго на дзве часткі. Кожную частку дзяліце ў сваю чаргу папалам. Адну палавінку пачынайце з першага і канчайце другім тонам, а другую, каб не злілася з першай, пачынайце з другога і канчайце першым тонам (глядзіце рыс. 5).

Згорнуты ліст (рыс. 6) шыецца гэтак сама, як і роўны, толькі абедзве палавінкі пачынаюцца з першага і канчаюцца другім тонам.

Калі сустрэнеце ліст з адваротам, вышывайце яго як і роўны, а адварот зашывайце першым тонам зелені без падсцілу.

Па вышыванні лісце кладзіце жылкі карычневага колеру трэцяга тона.

Сцябло шыпшыны мае чырванавата-карычневае адценне, а таму вышываецца сумессю, для якой бяруцца дзве зялёныя ніткі трэцяга тона і адна карычневая другога тона. Сцябло разам з калючкамі зашывайце касой гладдзю з падсцілам з простых нітак (рыс. 7).

Зрэзы на сцябле зашывайце ніткай салатавага колеру.

* * *

Незабудка — самая далікатная веснавая кветка. Найчасцей сустракаюцца незабудкі светлаблагітнага, як біруза, белага і ружовага колераў. Дзякуючы характэрнаму яны часта ўжываюцца ў рысунках для вышывання.

Кветка незабудкі мае 5 пялёсткаў. У сярэдзіне кветкі — белае або жоўтае вочка. Кветкі сабраны ў суквецці, таму асветлены неаднолькава. Пры вышыванні трэба перш за ўсё разабрацца, якая кветка асветлена поўнасьцю, а якая знаходзіцца ў ценю.

На рыс. 8 даецца суквецце незабудак з бутонамі. Поўнасьцю асветлены першая і другая кветкі. Асветленыя кветкі вышывайце так: два верхнія пялёсткі зашывайце ніткамі першага тона, а тры ніжнія — ніткамі другога тона. Напрамак шва паказваецца падоўжнымі лініямі на кветцы II, рыс. 8. Кветка IV асветлена толькі напалову. Таму пялёстак, частка якога закрыта верхняй кветкай, зашывайце ніткамі чацвертага тона. Пялёстак, які знаходзіцца побач з апісаным і зацэнены той-жа верхняй кветкай, вышывайце трэцім тонам, два ніжнія пялёсткі вышывайце другім тонам, а пяты, верхні — першым тонам. Тоны і напрамкі шва паказаны лічбамі і падоўжнымі лініямі.

На гэтым-жа рыс. 8 паказаны два бутоны: I бутон — адкрыты, а II — закрыты. Закрыты бутон вышываецца ружовымі ніткамі другога тона. Адкрыты вышываецца другім тонам нітак таго-ж колеру, што і кветка.

Сцябло незабудкі шыецца касой гладдзю без адценняў зеленню трэцяга тона.

Лісці незабудкі рыс. 9 зашываюцца зеленню двух тонаў. У адрозненне ад шыпшыны кожная палавінка ліста не дзеліцца на дзве часткі. Верхняя, асветленая палавінка ліста, зашываецца зеленню першага тона, а зацэненая — зеленню другога тона. Жылку на лісце кладзіце цёмнай зеленню.

Н. МАЦЮШЧАНКА

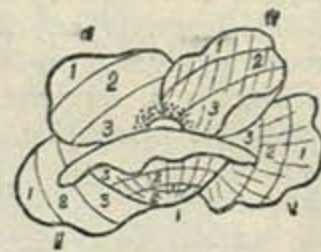

Рис. 1

Рис. 3

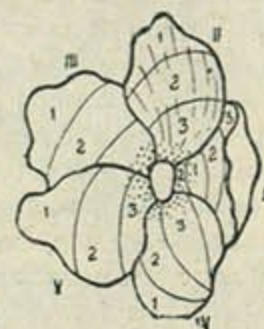

Рис. 2

Рис. 4

Рис. 5

Рис. 6

Рис. 7

Рис. 8

Рис. 9

АДКАЗЫ НА КРАСВОРД, ЗМЕШЧАНЫ У № 9 ЧАСОПІСА

Па гарызанталі:

1. Калгас. 3. Афрыка. 6. Тарас. 9. Шкіпер. 10. Траска. 12. Ока.
13. Атака. 14. Шум. 15. Амфітэатр. 18. Дыяфрагма. 22. Алмаз.
24. Турын. 25. «Тытан». 27. Грамадазнаўства. 30. Канал. 31. Банка.
33. «Ермак». 34. Амстэрдам. 37. Перавулак. 42. Аса. 43. Умань.
44. Ніл. 45. Метэор. 46. Карова. 47. Агава. 48. Аэліта. 49. Цытата.

Па вертыкалі:

1. Калона. 2. Алітэт. 4. Фосфар. 5. Азімка. 6. Трактат. 7. Руан.
8. Стадыён. 9. Шарф. 11. Ашуг. 16. Маас. 17. Экземпляр. 19. Фотасфера.
20. Міна. 21. Дрэзіна. 23. Мірон. 26. Тувім. 28. Якім. 29. Ікра.
31. Брашура. 32. Апенька. 34. Аладка. 35. Сіам. 36. Эпітэт. 38. Вучоны.
39. Лена. 40. Калуга. 41. Сава.

На першай старонцы вокладкі: рэпрадукцыя з карціны мастака С. І. Дудніка «Залп «Авроры».

На чацвертай старонцы вокладкі: фотазэцюд А. Дзітлава «Цікавыя навіны».

ПАРАДЫ ПА КУЛІНАРЫІ

БЕЛАКАЧАННАЯ КАПУСТА ПАД МАЛОЧНЫМ СОУСАМ

Качан капусты разабраць на асобныя лісці і варыць у падсоленай вадзе на працягу 30 хвілін. Пасля гэтага адкінуць на сіта, выціснуць і кожны ліст скласці ў выглядзе канверта. Падрыхтаваную капусту абсмажыць на масле, заліць малочным соусам, пасыпаць нацёртым сырам, спырснуць маслам і запячы ў духоўцы (10—15 хвілін).

На 1 кг капусты—1 шклянку малака, 1 ст. ложку мукі і столькі-ж нацёртага сыру, 3 ст. ложки масла.

КАПУСТА ФАРШЫРАВАНАЯ

Для фаршыравання трэба ўзяць невялікі цэлы качан капусты, ачысціць верхнія яго лісці, выразаць качарыжку і пакласці ў кіпячую падсоленую ваду. Калі капуста звяршыцца настолькі, што лісці не будуць ламацца, дастаць яе з вады і пакласці на сіта, каб вада сцякла. Для прыгатавання фаршу мяса абмыць, прапусціць праз мясарубку, змяшаць з замочаным у малаку хлебам і другі раз прапусціць праз мясарубку. У атрыманы фарш дадаць масла, соль і ўсё добра вымешаць. Калі капуста астыне, разняць лісці, злёгка пасаліць і пералажыць іх фаршам, потым зноў лісці скласці, надаўшы форму качана, пакласці на патэльнію, паліць маслам, падліць бульён або ваду і паставіць на гадзіну ў духоўку.

За 15—20 хвілін да заканчэння запякання паліць капусту смятанай. Гатовы качан перакласці на блюда, нарэзаць на кавалкі і паліць працэджаным соусам, у якім тушылася капуста.

Пры жадаванні мясны фарш можна замяніць фаршам, прыгатаваным з рысу, грыбоў і цыбулі; у гэтым выпадку ў фарш трэба дадаць 2—3 сырыя яйкі.

На 1 качан капусты сярэдняй велічы-

ні — 500 г мяса (мякаці), 125 г беллага хлеба, $\frac{3}{4}$ шклянкі малака, 1 шклянку смятаны і 3 ст. ложки масла.

МЯСА, СМАЖАНАЕ У СМЯТАНЕ З ЦЫБУЛЯЙ

Мяса (філейную частку) абмыць, ачысціць ад сухажылляў, нарэзаць па аднаму або па два кавалкі на порцыю, адбіць цяпай, пасыпаць соллю, молатым перцам і абсмажыць у масле на моцна разагрэтай патэльні, пераварачваючы кавалкі пасля таго, як адзін бок падрумяніцца. Асобна на патэльні падсмажыць дробна нарэзаную цыбулю. Калі цыбуля абсмажыцца, пасыпаць яе мукой, злёгка яшчэ прасмажыць, дадаць $\frac{1}{2}$ шклянкі смятаны і сок, атрыманы пры смажэнні.

Падрыхтаваны соус праварыць на працягу 3—5 хвілін, дадаць у яго соус «Южный» і па смаку соль. Пры падачы на стол мяса пакласці на блюда і паліць прыгатаваным соусам.

На гарнір падаць смажаную бульбу.

На 500 г мяса—1 кг бульбы, $\frac{1}{2}$ шклянкі смятаны, 1 галоўку цыбулі, па 1 ст. ложка мукі і соуса «Южный» і 3 ст. ложки масла.

ПЯЧЭННЕ ХАТНЯЕ

Яйкі сцерці з цукрам дабяла, дадаць размякчанае масла або маргарын, соду, ванілін, перамяшаць і, дадаючы муку, замясіць вельмі крутое цеста (як на лапшу). Гатовае цеста прапусціць праз мясарубку, жгуцікі, якія выходзяць з рашоткі, раскласці невялікімі купкамі ў выглядзе пачэння на ліст, злёгка змазаны маслам, і паставіць у духоўку для выпечкі. Гатовае пачэнне пасыпаць цукровай пудрай.

На 3 шклянкі мукі — 2—3 яйкі, 250 г масла або маргарына, 1— $\frac{1}{4}$ шклянкі цукру, $\frac{1}{2}$ чайнай лыжкі соды, $\frac{1}{2}$ парашка ваніліна.

БІСКВІТНАЕ ПІРОЖНАЕ З ВАРЭННЕМ

Адзяліць яечныя бялкі ад жаўткоў. Бялкі паставіць у халоднае месца або ў халодную ваду. Жаўткі сцерці з цукрам дабяла (можна дадаць ванілін), затым усыпаць муку, перамяшаць і дадаць яечныя бялкі, збітыя ў моцную пену, змешваючы іх з цеста асцярожна знізу ўверх. Цеста пакласці ў форму, змазаную маслам і злёгка пасыпаную мукой. Запоўніўшы форму на $\frac{3}{4}$ вышыні, паставіць у духоўку з сярэднім жарам для выпечкі. Гатовы бісквіт лёгка адстае ад краёў формы, а лучынка, увагнута ў бісквіт, застаецца сухой. Бісквіт дастаць з формы, пакласці на сіта і даць астыць, пасля чаго разрэзаць яго па таўшчыні на два слаі. Кожны слой намазаць варэннем без костачак і надаць бісквіту першапачатковую форму. Зверху бісквіт можна пакрыць глазурай, упрыгожыць ягадамі варэння, цукатамі, арэхамі, затым пакласці на блюда з сурвэткай і нарэзаць тонкім вострым ножом.

На 100 г мукі пшанічнай і 100 г бульбянай — 1 шклянку цукру, 10 яек, $\frac{1}{4}$ парашка в. і ліна.

«РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА» ДАПАМАГЛА

У рэдакцыю часопіса паступіла пісьмо з калгаса «Комсомолец» Клічаўскага раёна Бабруйскай вобласці, у якім паведамлялася, што праўленне калгаса не ўдзяляла належнай увагі каучукаводам, затрымлівала ім аплату за працадні, не налічвала працадні звеннявым за кіраўніцтва звеннямі і г. д.

3 Совета па справах калгасаў пры ўрадзе СССР па БССР паведамілі, што факты аб непаладках у калгасе правяраны і прыняты меры для іх ліквідацыі.

Калгаснікам, якія працавалі ў 1951 г. на плантацыях кок-сагыза, выдана 3 тысячы рублёў грашыма. Бульба ў колькасці 58 300 кг, якая належыць ім у якасці платы, будзе выдана з ураджаю бягучага года.

Адказны рэдактар: А. П. УС. Рэдакцыйная калегія: К. А. Абушэнка, М. Н. Барсток, Г. Л. Дазорцава, А. Н. Захарава, М. Ф. Нікіфарова, Ф. А. Новікава, А. І. Федасюк, В. І. Філіпава.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке. Издание ЦК КП Белоруссии.

Адрас рэдакцыі: Мінск, Праспект Сталіна, Дом друку, пакой 23. Тэлефон 2-33-03. Друк. арк. 3. Вуч.-аўт. арк. 4. Цана 1 р. 50 к. АД 73906. Падпісана да друку 20/X-52 г. Заказ № 489.

Друкарня імя Сталіна. Мінск.

13033

